

Brassói Lapok

Előfizetési példány

Árusításba nem bocsátható!

XL. évtolyam

17. szám

Főszerkesztő:

Szele Béla dr.

Hétlő

1934. évi január 22

ELŐFIZETÉSI ARAK: Belföldre: postai szétküldéssel havonként 60 lej, postautalványon átutalva, vagy a kiadóhivatal pénztárához befizetve. Aki pénzbeszedő megbízott utján fizet, az beszédési díj címén Brassóban további 2 lej, vidéken 6 lej fizet havonta. — Kézbesítési díj havonként 8 lej. — Külföldre negyedévre 300 lej, félévre 600 lej, egész évre 1200 lej. — Magyarországon negyedévre 12 pengő, félévre 24 pengő, egész évre 48 pengő. — HIRDETÉSEK díja hirdetési oldalon 5 lej, páros (bal) szövegoldalon 6 lej, páratlan (jobb) szövegoldalon 8 lej négyzetcentiméterenként. Hirdetési díjak előre fizetendők. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Brassó, Károly király-utca 56—58. Telefon-számok: kiadóhivatal 82., szerkesztőség 83.

MA: LÁSSUK NAGYSZEBENT!

A hivatalos jelentések mögött

Irta: KORÓSI K. SÁNDOR

A hitlerizmus leginkább azzal büszkélkedik a világgözüvélemény előtt, hogy igen számottevő mértékben sikerült csökkentenie Németországban a munkanélküliséget. A náci-diktatúra kimutatásai szerint a múlt esztendő novemberének végén már „csak” 3 millió 714 ezer nyilvántartott munkanélküli volt a Harmadik Birodalomban, azaz 1 millió 641 ezerrel kevesebb, mint egy évvel azelőtt, tehát 1932. végéfé. Mi több, ha azt vesszük, hogy 1933. januárja végén 6 millió 47 ezer volt a német munkanélküliek száma, Hitlerék 2 millió 300 ezret tüntettek el közülük.

Bármennyire ellenőrizhetetlenek s ennél fogva megbízhatatlanok is a barna parancsuralom számhásonlításai, ahogyan új és kifejező magyar szóval a statisztikákat nevezzük, ahhoz nem férhet kétség, hogy ma tényleg jóval alacsonyabb Németországban a nyilvántartott munkanélküliek száma, mint a hitlerizmus uralomra jutása előtt volt. A kérdés lényege azonban nem a számokban van, hanem a kimutatások őszinteségében s abban, vajon mennyiben a náci-diktatúra érdeme s emellett milyen értékű érdeme a hivatalos munkanélküliség csökkenése. A problémát mindenestre érdemes szemügyre venni, hiszen az bármely rendszernek nagy mértékben alátámasztja a létjogosultságát, ha sikerül legalább részben kiküszöbölnie korunk egyik legborzalmasabb átkát, a munkanélküliséget, amely megfosztja az emberi életlehetőségtől a dolgozni kívánó embereket.

A németországi nagy munkanélküliség bizonyos csökkenésében bizonyára jelentős része van annak a körülménynek, hogy az utóbbi időben az ipari országokban s így a Harmadik Birodalomban éppúgy, mint Angliában, az Amerikai Egyesült Államokban, Olaszországban és másutt, megjelent a termelés. A múlt esztendőben a termelés átlag 12 százalékkal növekedett az előző évihez képest. Ezzel szemben a bérek és fizetések összege 1933. október elsejéig még nem emelkedett, ami azt jelenti, hogy a munkanélküliség részbeni foglalkoztatása csak a munkában levők terhére történt, munkalejük megrovídtatése és keresetük megfelelő csökkentése révén.

Másik szempont: Hitlerék országában nem minden nyilvántartott munkanélküli kap segélyt. Abból a 3 millió 714 ezer nyilvántartott munkanélküliből, akit a náci-hatóságok a múlt november végén kimutattak, közel egy millió, pontosan 902 ezer, nem részesül semmiféle támogatásban, mert a Hitler-kormány kivette a munkanélküliség elleni biztosításból a háztartási alkalmazottakat, a mezőgazdasági munkásokat s általában az östermelesi ágakban, hajászatban, erdészetben, stb. foglalkoztatott egyéneket. Ezenkívül nem adják a segélyt a politikailag megbízhatatlannak és a nem-árjájának. Ilyenformán a „láthatatlan”, azaz ki nem mutatott munkanélküliek száma most legalább másfél millióra tehető.

Nem kis mértékben járult hozzá a hivatalos munkanélküliség csökkenéséhez az a körülmény sem, hogy sok ezer munkást és alkalmazottat zártak internálótáborokba s hogy mintegy 60 ezer zsidó és más politikailag üldözött felelőtti férfi nagyta el az országot. Aztán megtiltották azoknak a férjes nőknek a munkavállalását, akiknek férje állásban van. Ezáltal is körülbelül negyedmillióval csökkent a nyilvántartott munkanélküliek száma. Továbbá: szintén negyedmilliónyi 18—25 éves fiatalembert kényszerítettek az „Arbeitsdienst”-be, a kötelező munkaszolgálatba, ahol egyenruhán, kaszárnya-életet és katonai fegyelmet kívül csak zsebpénzre nevezhető zsoldot kapnak. Utakat építenek és más hasonló munkákat vé-

Párbai-lavina a francia politikusok között

Kedden számolni kell a Chautemps-kormány lemondásával

Ilyen botrány-lázban rég nem égett a párisi politikai élet

Páris, január 21

A Stavisky-ügy nyomán kipattant botrány. A De Monzie miniszter és Henriot jobboldali ellenzéki képviselő közti pofozkodás ügyében már tárgyalnak a párbajsegédek. Henriot képviselő kijelentette, hogy neki teljesen mindegy, párbajjal intézik-e el a dolgot, vagy becsületbírásg útján. Számára a lényeges annak megállapítása, hogy helytálló-e az ő vádjai, vagy sem. Ennek bizonyítására a legközelebbi ülésen újabb támadást intéz De Monzie ellen.

A verekedésből kiűzben nemcsak egy, hanem rengeteg lovagias ügy született. Mikor ugyanis a radikális párt miniszter és az ellenzéki képviselő egymásnak estek, mindkettőjük politikai barátai és pártívei annyira felhevültek, hogy ugyancsak tépázni kezdték egymást. A képviselőház folyosóján valósgos csata dult és pofonok és ütlegek esattogása töltötte be a levegőt.

DE MONZIE MEGMONDTA...

A politikai ellenfelek dühére jellemző, hogy milyen kifejezésekkel támadt rá De Monzie miniszter az őt gyanúsító Henriotra. A miniszter a következő kifejezéseket használta:

— Nyomorult! Merje megismételni itt is rágalmai! Merje elismételni, amit benn a szónoki emelvénnyel összehazudozott! Gazember! Kiugrottam betegágyamból, hogy itt megjelenjek és torkára forrasszam a szót! Én sohasem védtem semmiféle rabnóti! (Erre alatta Staviskynét, akinek ügyében De Monzie, Henriot állítása szerint közbenjárt.) Ismétlem, hogy semmit sem tudok az egész ügyről. Maga gyáva gazember!

Éme bevezető szavak után De Monzie nekirontott a képviselőnek és verni kezdte, majd megkezdődött az általános hajbakapás.

Paul Boncour külügyminiszter, akit Henriot ugyancsak megvádolt, Genfből táviratilag tiltakozott a gyanúsítások ellen. Az egészből csak annyi igaz — sür-

gönyözte — hogy az asszony gyámja, a ki véletlenül földije, tényleg felkérte őt a jogvédelemre, mint ügyvédet, de azzal az állítással, hogy az asszony ártatlan és család áldozata lett.

UJABB BIZALOM A KORMÁNYNAK

A Stavisky botrány óta a francia kormány több ízben bizalmat szavaztatott magának a képviselőházban és a szenátusban, hogy ezzel is bizonyítsa helyzetének szilárdságát. Tegnap a szenátus esti ülésén Cheron volt pénzügyminiszter szólalt fel a kamara körül nemrégiben lezajlott tüntetések ügyében. Cheron javasolta, hogy a szenátus fejezze ki helyeslését a kormány erőlyes intézkedéseiről úgy a zavargások elfojtása, mint a Stavisky-ügy vizsgálata körül és szavazzon bizalmat Chautempsnak. A miniszterelnök is felszólalt s utána a szenátus ismét bizalmat szavazott a kormánynak.

A képviselőház tegnapi ülésén a lagyi borzalmas vasúti szerencsétlenség ügyét hozták napirendre. A Stavisky-ügy azonban annyira lefoglalta a közérdeklődést, hogy a borzalmas emlékü esemény

tárgyalása nem idézett elő különösebb izgalmat a képviselőházban. Néhány jelentéktelenebb felszólalás után le is vették a napirendről a világraszóló katasztrófa ügyét azzal, hogy majd a jövő pénteken beszélnek róla, amikor teljesen befejeződött már a vizsgálat.

MÉGIS VÁLSÁGBAN A FRANCIA KORMÁNY?

Noha a látszat után ítélve a Chautemps-kormány szilárdan állja a Stavisky-ügy viharát, londoni jelentések szerint az ottani lapok úgy vélekednek, hogy kedden válságos napok következnek Chautempsra. Számolni lehet ugyan is azzal, hogy Ibarnegaray ellenzéki képviselő a keddi képviselőházi ülésen még hevesebb formában megismétli multkor támadását a kormány ellen és újabb vádakkal lép fel.

Tekintve, hogy a sorozatos képviselőházi botrányok erős izgalomba hozták a francia közvéleményt és a kormányt támogatni nem látszik hálátlan álláspontnak, lehetséges, hogy a szocialisták megvenjék támogatásukat a kormánytól. Ebben az esetben pedig a kormány nem kapja meg a szavazatok többségét és lemondásra kényszerül.

Roosevelt új jegybankot „teremt”

Az USA-bank egyedül kap jogot papírpénz kibocsájtására — Az ezüsfedezeti tervét cáfolja Roosevelt

Washington, január 21.

A roosevelti valutatervekről szóló legújabb jelentések szerint az elnök azzal a gondolattal foglalkozik, hogy USA-jegybankot állít fel, amely egyedül lesz jogosított papírpénzek kibocsájtására. Az esetleges pénzzsaporítás majd ennek az intézménynek az útján hajtának végre.

Roosevelt különben nyilatkozott az ezüsfedezetről is. Ismeretes, hogy az utóbbi időben sokat beszéltek arról, hogy Amerika az arany helyett részben, vagy esetleg egészben is ezüsfedezetet vezetne be a dollárra. Ezeket a feltételeket most erőlyesen megcáfolta Roosevelt újabb nyilatkozata, amelyben a meghatározottabban elveti az amerikai bankjegyek ezüsfedezetének gondolatát.

jes nőket és másokat.

Emellett olyan mélyre nyomta le a béreket, amilyen alacsonyan a háború óta sohasem voltak. Egy angol számhásonlító felkiáltás és körülfektető megállapításai szerint az órábér most átlag 20 százalékkal alacsonyabb, mint 1931-ben volt. A különféle levonások, a melyeknek összege 1932-ben még csak a bér 12—13 százalékat tették ki, most 27 százaléka rá rugnak az egyébként is összezsugorodott keresetnek. Az említett statisztikus kimutatja, hogy a német iparban foglalkoztatott munkás átlagos és kézhezkapott hetibére a múlt szeptemberben 21 márka 65 pfennig (mintegy 850 lej) volt, holott egy négytagu munkáscsalád megélhetéséhez 38 márka 40 pfennig (1500 lej) lett volna szükséges. Ha számításba vette volna a mezőgazdasági munkások bérvizonyait is, természetesen még kedvezőlenebbé alakult volna ez az arány.

A tényleges és vásárlóereje alapján vett

munkabér a múlt szeptemberben 31 százalékkal volt alacsonyabb, mint 1900-ban, míg például Angliában csak 1 százalékkal. A német munkás keresete az utóbbi fél évszázad folyamán sohasem volt ilyen kevés.

Mindent összefoglalva, a barna diktatúra korántsem javította meg a német munkásság helyzetét, sem a munkakalkuláció teremtését, sem az életszínvonal szempontjából. Sőt, — amint láttuk, — példátlan mértékben lerontotta egy császár, mint a demokratikus köztársaság viszonyaihoz képest. A hitlerizmusnak következképpen semmi jussa sincs büszkélkedni a mesterségesen megdolgozott munkanélküliségi számhásonlításával, amellyel szociális „sikerét” igazolni próbálja. Hitlerék nemzetiszocializmusából a hatalmon kivezett minden igazán szociális, sőt a nemzetből is csak a vak és gyűlölködő sovinizmus maradt meg. Emiatt pedig az emberiség semmi hasznát nem látja és nem is láthatja.

Tessék kivágnál és eltenni!

11. sz. SZELVÉNY

a B. L. januári
regény-ajándékára.

1—15-ig sorszámmal ellátott 15 darab januári szelvény és 4 lej befizetése ellenében a B. L. minden példányvásárlója megkapja a B. L. ajándékregénytárának 1934. január havi kötetét. — A szelvények és a 4 lej beszállíthatók **Bukarestben**: a B. L. kiadóhivatalában (Str. Sf. Mina 9), vagy a főbizományosnál („Cosmopolis”, Calea Grivitei 10); **Brassóban**: a B. L. kiadóhivatalában; **mindenütt máshol**: a helyi bizományosnál. — Előfizetőknek nem kell a szelvényeket gyűjteniük, a 4 lejt befizetik az előfizetési díjjal egyidejűleg, a könyvet ugyanolyan uton kapják meg, mint az újságot.

Még három centiméter s a Duna előtti Brailát

Braila, január 21.

A Tempo telentése szerint a városban általános rémület uralkodik a Duna színének emelkedése miatt. A legutóbbi jelentések szerint a folyó vízvonala felül van a 4 méteren és mindössze 3 centiméter hiányzik ahhoz, hogy elöntse Braila városát. Hasonló a helyzet Oltenián is. A hatóságok és a lakosság lázas erőfeszítéseket tesznek, hogy a folyó kiöntését megakadályozzák.

Japán még mindig nem áll meg Kínában

Sangháj, január 21.

Japán újabb kínai területre tört be. Sanghájban nagy riadalmat keltett a hír, hogy a japán csapatok a Pekingtől északnyugatra fekvő Hupei tartomány határát átlépve, állandóan előrenyomulnak. A kínai katonaság nem tud kellő ellenállást kifejteni, annál kevésbé, mert a kormány csapatait teljesen lefoglalta a más vidékeken folyó harc, a kínai forradalmárok ellen.

— Számos női bajnál a természetes „**Ferenc József**” keserűvíz használata végelen nagy megkönnyebbülést szerez. A nőorvosi klinikák bizonyítványait tanúsítják, hogy a rendkívül enyhe hatású **Ferenc József** vizet különösen a szülészeti osztályon a legjobb sikerrel alkalmazzák.

Az adóreformok során visszaállítják a mozik pauszál-rendszerét

Bukarest, január 21.

Röviden beszámoltunk arról, hogy a kormány elhatározta a **bélyegilleték**, a **forgalmi adó**, a **látványossági adó** és a **többi adóügyi törvénykezelések gyökeres reformját**.

Értesüléseink szerint a bélyegtvörvényt nem fogják általánosságban módosítani, hanem csak a **törvény egyes intézkedéseit kipánja megkönnyíteni a pénzügyminiszter**. Így elsősorban leszálítják az ingatlan átirások illetékét olyformán, hogy az illeték kivetésének alapját szolgáló középárányst, amely jelenleg a városokban a megadóztatott érték tizenötösröze, a falvakon pedig annak tizszerese, lényegesen csökkentik.

A pénzügyminisztérium adótvörvény módosításainak egyik fontos pontját képezi a **látványossági adó-rendszer reformja**. Madgearu volt pénzügyminiszter ugyanis bevezette a forgalom arányában való adófizetés rendszerét még pedig olyformán, hogy az adót előre ki kell fizetni annyi jegy után, ahányat az ember forgalomba akar hozni. Ez az intézkedés különösen a mozgóképszínházakat érintette katasztrofálisan. Ezek ugyanis bevételük egynegyed részét előre kötelesek voltak adóba fizetni. Néha százazrek heverték a pénzügyigazgatóságokon kamatoztatlanul. Értesüléseink szerint a látványossági adót úgy módosítják, hogy a városokban megahagyják az arányos fizetés rendszerét, a vidéki városokban pedig visszaállítják a régi pauszálás adófizetési rendszert.

A pénzügyminisztérium az összes fel-

merült problémákat alapos tanulmányozás alá vette és csak az illetékesek meghallgatása és az általános érdekek figyelembe vétele után fogja keresztülvinni adóenyhítő reformjait.

Perlot a legmodernebb fogápoló

Gazdasági és kereskedelmi kérdésekről tárgyal az olasz külügyi államtitkár Bécsben

Nem nyugszanak az osztrák horogkeresztesek — Papiros-mozsarak és égő horogkeresztes fáklya „üdvözlík” Suvichot minden lépésénél

Bécs, január 21.

Amióta **Suvich** olasz külügyi államtitkár az osztrák fővárosban tartózkodik, a nemzetiszocialista tüntetések egy pillanatra nyugalomra sem engedélyeztek a hatóságoknak. Péntek este is parázs tüntetés játszódtott le a Burg-színház környékén, mert a tömeg megtudta, hogy Suvich tiszteletére Mussolini „Száz nap” című drámáját adják.

Amig Suvich államtitkár eljutott a Burg-színházig, utközben a hangosan tüntető tömeg néhány papirmozsarat robbantott fel. A hangos dördölések riadalmat okoztak, de nagyobb baj nem történt. A rendőrség mindenütt közbelépett és a tüntetők közül ismét több embert vett őrizetbe. A rendőrség és a karhatalom erőyes közbelépésének volt tulajdonítható, hogy a tüntetés nem volt olyan

méretű, mint csütörtökön. A Burg-színházzal szomszédos házak egyikéről égő horogkeresztes fáklyát dobtak le az utcára a horogkeresztes tüntetők.

SUVICH TÁRGYALÁSAI

Suvich egyébként pénteken egész nap tárgyal, még pedig Dollfuss kancellárral. A megbeszélések középpontjában gazdaságpolitikai kérdések voltak. **Megtárgyalták az osztrák fának Olaszországba való bevitelének módjait, amire azért volt szükség, mert Ausztria ebben a kiuteli cikkében nem tudott eddig versenyezni a jugoszláv és román fával.** Középeurópai gazdasági és politikai kérdések is szóba kerültek a két államot legközelebből érintő kérdések mellett még pedig annak az emlékiratnak alapján, amelyet a Duce az elmúlt év szeptemberében dolgozott ki.

Szóba került a trieszti szabadkikötő terve is. Ha ezt a tervet megvalósítják, akkor nemcsak Ausztriának hanem Csehszlovákiának is helyet adnak a régi Monarchia legnagyobb kikötőjében.

A SZERB LAPOK VÉLEMÉNYE

Az olasz külügyi államtitkár és Dollfuss tárgyalásaival kapcsolatban — tekintettel a kisantantállamok közeli konferenciájára, — a belgrádi lapok véleménye abban az óhajásban csendül össze, hogy szükség volna az összes dunai államok együttműködésére, azonban a gazdasági kérdésektől szigorúan mellőzni kellene a politikai problémákat, különösen pedig a revízió kérdését.

A legújabb bécsi jelentések szerint Suvich szombaton befejezi bécsi tárgyalásait és visszautazik Rómába.

Újra hatalmas adóbon-mennyiséget bocsájt ki a kormány

Bukarest, január 21.

A Törlesztési Pénztár végre teljes gőzzel hozzálátott az állam tartozásainak az adóbonok után való kiegyenlítéséhez.

Hétfőtől, január 22-iktől kezdődőleg elfogadják a bonokra vonatkozó kérvényeket azokról a kategóriákról is, amelyek eddig nem kaptak alkalmat személyi, vagy anyagszállítási követeléseik bejelentésére. A gabonakivitel prémiumok, rekvirálási bónok és hadikárok összegeinek kiegyenlítésére azonban még most sem kerül sor, hanem csak később.

A kérvények a Törlesztési Pénztár formuláján irandók meg s az illetékes pénzügyigazgatósághoz adandók be továbbításra.

A pénztár felszólítja azokat a nyugdíjasokat is, akik eddig nem adták be kérvényeiket 1932. január 1. előtti nyugdíjhátralékaiknak adóbonokkal való kiegyenlítésére, hogy ezt mielőbb tegyék meg az illetékes pénzügyigazgatóságnál, vagy adóhivatalnál, mert a nyugdíjhátralékok felszámolása csak március elsejéig tart.

A nyugdíjasok egyébként most már országszerte kapják az adóbonokat, amelyek egyre jobban elárasztják a kötvénypiacot s a nagy kínálat következtében az adóbonok árfolyama egyelőre állandóan süllyed. Egyes helyeken már névértékük 30—40 százalékaért is kezdtek adni az adóbonokat.

Mégis csak Zágrábban lesz a kisantant-értekezlet

Tárgyalni fogják a Szovjet elismerésének kérdését

Zágráb, január 21.

A kisantant külügyminisztereinek értekezletét legújabb és végleges jelentések szerint, mégsem Genfben, hanem Zágrábban tartják. Benes és Titulescu szombaton délelőtt már oda is érkeztek és délután megkezdtek a tárgyalásokat.

Hétfőn délelőtt és délután újból ülés lesz, majd kedden Belgrádba utaznak a külügyminiszterek, hogy kihallgatáson jelenjenek meg Sándor szerb király előtt. Az utolsó megbeszélés a vonaton folyik le. Titulescu és Benes kedden este távoznak Belgrádból.

A kisantant-értekezlet foglalkozni fog az

összes időszaki kérdésekkel, az általános politikai helyzettel, a leszerelés és biztonság kérdéseivel és a Népszövetség módosítási tervével. Ismét hangsúlyozni fogják, hogy a kisantant három állama külpolitikailag teljesen egységesen jár el és elszántan visszautasít minden revíziós szándékot.

Tárgyalni fognak továbbá az orosz Szovjet diplomáciai elismerésének kérdéséről is. Könnyen megsejthetik, hogy ezen az ülésen, nyilván a francia—országi barátság hatása alatt és a francia kormány ösztökélésére, a kisantant külügyi vezeterei arra az elhatározásra jutnak, hogy elérkezett az ideje a Szovjettal való rendszer viszony megteremtésének.

Meghalt a volt cári udvar „fekete vámpír”-ja

Anna Vyubova, a cárné udvarhölgye, London egyik külvárosában meghalt.

Az apja, Tanejev Szergejovics Sándor, a cári kabinetirodának az igazgatója és II. Miklós főudvarmestere úgy vélte, hogy azzal, ha a lányát, a kis Anját, egyszer elviszi a carszkojeszelói park egyik garden partyjára, eleget tesz apai kötelességének. Itt majd, — gondolta a jámbor és kicsit polgári észjárású apa, — megismerkedhetik egy hozzávaló fiatal arisztokratával, vagy — istenneki — egy polgári származású, udvari főhivatallalokkal, megszeretik egymást és ezzel Anja jövője szabályosan elintéződik.

Arra nem is gondolt, hogy ezen a garden party-n nem a férfiak szeme fog megakadni a lányá molett derekán és színefeketé haján, hanem Alexandra Fedodorovna cárné. Nem arra nevelte a lányát, ezt a nem tulságosan szép és nem tulságosan okos teremtet, hogy udvarhölgy legyen belőle és különösen nem arra, hogy a cári Oroszország történelmének utolsó lapjain szerepelhessen. — Már pedig a lány, a későbbi Vyubova Anna asszony ezeken a lapokon igen sok szerephez jutott. A „fekete vámpír” — ahogyan a muzsikok hívták

az utolsó orosz cár minden elhatározása mögött szerepelt,

ott mozgott a háttérben, valahányszor egy miniszternek távoznia kellett, valahányszor valaki a cári család előtt kegyvesztett lett. Vyubova Anna neve kapcsolatos azzal a ténnyel is, hogy II. Miklós 1915 szeptemberében az orosz hadsereg főparancsnokságát átvette. Anna Vyubova történelmi szerephez jutott anélkül, hogy erre hivatott lett volna és mint mindenki, aki erőfőn és talán akaratán kívül kerül bele a történelembe.

katasztrófát idézett fel önmagában és maga körül,

Mert Anna Vyubova valóban nem volt történelemre termett alak. Tipusa volt a szelid polgáraszonynak, akinek az a kötelessége, hogy a főzésre felügyeljen, hitvesi csókkal várja haza délelőtt az urát a linoleumgyár irodájából, becsületes és megbízható hivatalnok-fiukat adjon az államnak. És ő szegény nem is álmodta ezt másként régi, kislányos álmaiban. S hogy nem lett belőle mégsem egyszerű polgáraszony, nem az ő hibája. Elkapta a cárné kegye és egy, az ő szemében misztikusan hatalmas ember, Rasputin akarata.

Ez a zseniális muzsik meglátta Vyubova Annában azt a jó eszközt, akil nagyravágyó céljaiban felhasználhat, mert meglátta benne a cárné kegyeltjét. Biztos, hogyha ez az udvarhölgy egy másik hasonlóan szuggesztív, de tisztább célú ember befolyása alá kerül, Oroszországot nem Rasputin kormányozza és a birodalom sorsa ma más lenne. Ha Vyubova Anna egy szerencsétlen napon nem ismerkedik meg Rasputinnal és nem mutatja őt be nyomban a cári családnak, a Villa Rodeban nem lettek volna botrányos tivornyak a „proféta” tiszteletére.

Rasputin egyszerű paraszt maradt volna

eldugott falujában, akihez nagynéha híszéken muzsikok mennek jóvendőmondásért. És, ami Vyubova Anna szempontjából a legfontosabb, az udvarhölgyből nem lett volna a legendás „fekete vámpír”

De a történelem nem igazságtalan. Bosszút áll azon, aki erőfőn a nyakába ül és nem enged belőle historikus aialkot csinálni. Már pedig Vyubova Annát csak egy hajszál választotta el attól, hogy a polgári rend vértanúja és ezzel történelmi személy legyen. Ha néhány nappal tovább Oroszországban marad, a kommunisták kivégzik és mártírrá magasztosítják. De őneki, szerencsétlenségére, sikerült elmenekülnie. Ezzel döntötte el sorsát, amit megérdemelt: polgári halállal halt meg.

London külvárosában

végezte be dult életét, halaskofák között.

Vyubova Anna, ez a gyengekezü asszony, aki a carszkojeszelói parkban a minden oroszok cárnéjával sétált karoufogva.

Az állam biztonsága elleni merénylet címén emeltek vádat Duca gyilkosai ellen

Bűnrészesség címén 62 vasgárdista kerül a hadbíróság elé — Február első felében kezdődik a nagy pör tárgyalása

Bukarest, január 21

A II. hadtest hadbírósága, amely a napokban vette át a színajai merénylet vizsgálatát, valamint a gyilkos Constantinescut és cinkosait: Caranicát és Belimacét, a katonai büntető-törvénykönyv rendelkezései szerint csak szombaton helyezte előírásos vád alá a merénylőket és bűntársaikat. A katonai ügyészség tegnap terjedelmes jelentést terjesztett Ionescu Mihail hadtestparancsnok elé a vád alá helyezési parancs kibocsátását kérte Constantinescu Nicolae, Caranica és Belimace ellen.

Ezt a parancsot szombaton délelőtt írta alá a hadtestparancsnok s ezzel vette kezdetét a tulajdonképpeni hadbírószági eljárás és vizsgálat. A három merénylő ellen szabályszerűen vádat emelt a katonai ügyészség az állam biztonsága elleni merénylet címén. Amint a Tempo értesül, a három fővádlaton kívül még összesen 62 egyén ellen vádat a katonai ügyészség, mint bűnrészesek ellen. A nagy pört február első felében kezdi tárgyalni a hadbíróság, mégpedig a vádlottak bűnösségi fokát szerint összeállított csoportokban.

A vizsgálat gyors lefolytatása érdekében máris elrendelte a hadbírószág egy Cetea-Alba-beli egyén elővezetését,

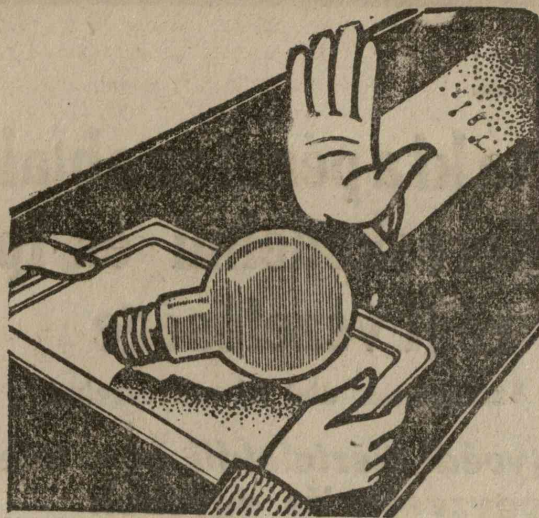
sőt, akiket arra nézve hallgatnak ki, igaz-e Constantinescunak az az állítása, hogy revolverét tőlük kapta még évekkel ezelőtt.

Az orgyilkos vallomásaiban ugyanis a hadbiztosok több ellentmondást fedeztek fel s ezért elsősorban tisztázni igyekeznek a fegyver származásának kérdését.

Mától kezdve gyors tempóban fog haladni a vizsgálat a merénylők és bűntársaik kihallgatásával és szembesítésével. Evégből tegnap a hadbírószagra vittek a rendőrprefekturáról Corneliu Zelea-Codreanu őrizetben levő feleségét, valamint Silion diáklányt, a gyilkos Constantinescu barátját. Ugyancsak a vizsgálat érdekében a hadbírószagra került Cotiga diákvezér, a keresztény diákok országos szövetségének az elnöke.

NEM POLITIZÁLHATNAK A 21 ÉVESNÉL FIATALABB DIÁKOK

A bukaresti kereskedelmi akadémia tanári testülete egyhangulag elhatározta, hogy a szabályok értelmében ennek az intézetnek a hallgatói, ha nem töltötték be 21. életévüket, nem vehetnek részt semmilyen politikai jellegű mozgalomban. A 21 évesnél fiatalabb diákok kötelesek visszavonulni minden politikai szervezethez s tartózkodniuk kell a politikai megnyilatkozásoktól.

SILÁNY LÁMPA MÉG AJÁNDÉKBA SEM KELL

A „TUNGSRAM” gyártmányu, tehát közismerten jó minőségű 40 wattos izzólámpa bolti ára 37 Lei. Az ezen izzólámpa által 1000 égési óra alatt elfogyasztott áram ára kb. 440 Lei.

Ha silány minőségű izzólámpát vesz, úgy ez ugyanazon fényerősséghez legalább 20%-al több áramot fogyaszt. Ennek költsége azonban már 528 Lei, tehát a különbözet az áramfogyasztásban 88 lejjel több.

Ha tehát Önnek silány minőségű izzólámpát ingyen ajándékoznak, Ön ezen ajándékokra 88 Leit ráfizet.

Valóban tehát csak az takarékoskodik, aki gazdaságos fényerős és kitűnő minőségű „TUNGSRAM” lámpát vásárol.

Udvariassan bár, de

A német kormány elutasítólag válaszolt a francia kormány január elseji emlékiratára

Genfben egyre nehezebb kérdés a Saar-vidéki népszavazás

Berlin, január 21.

Hivatalosan jelentik, hogy a birodalmi külügyminiszter fogadta Francois Poncet berlini francia nagykövetet és átadta neki a német kormány válaszát arra az emlékiratra, amelyet a francia kormány január elsején küldött Berlinbe. Ez a francia jegyzék voltaképp szintén válasz volt Sir Eric Phipps angol nagykövét december 20-iki emlékiratára, amelyben a német egyenjogúsági követelések tisztázását szorgalmazta az angol kormány.

A francia kormánynak a jegyzékben lefektetett állásfoglalásáról a német fegyverkezési igények dolgában hivatalos közlemény még nem jelent meg. A jólétesült Reuter távirati iroda azonban, illetékes körök felvilágosítására hivatkozva, tudni véli a következőket:

A német válaszjegyzék általában udvariassan hangzó és szemelláthatólag arra törekszik, hogy el ne vágja a további tárgyalások fonalát. Lényegében azonban a német kormány határozottan kifejezésre juttatja benne, hogy nem elégedhetik meg azokkal az engedményekkel, amelyekre Franciaország már hajlandónak mutatkozik.

A birodalmi kormány először is nem fogadhatja el a francia részről javasolt próbaidőt, amely alatt a német fegyverkezés még mindig rendkívüli mértékben korlátozva lenne. Nem elégszik meg azzal sem, hogy 200 ezer főnyi haderőt engedélyezzenek neki, mert ezt nem tartja elégszónak a birodalom védelmére. Követeli továbbá, hogy az újonnan létesítendő német csapatokat haladéktalanul láthassák el azokkal a védőfegyverekkel, amelyeket Németország részére engedélyeztek.

Ami a fegyverkezések nemzetközi ellenőrzését illeti, a német kormány kész azt elfogadni, de csak azzal a feltétellel, ha az ellenőrzést a többi államokra is kiterjesztik.

jesztik.

Végül elfogadhatatlannak találja Németország azt a francia ajánlatot, hogy Franciaország 50 százalékkal csökkentse ugyan légi fegyverkezését, de ugyanakkor Németországnak semmiféle légi fegyverkezést sem engedélyeznek. Ha a francia légi haderő csak feleerősségű is, viszont Németország teljesen anélkül áll, akkor — ugymond a német jegyzék — ez mit sem ér. Különben azt is tudni szeretné a birodalmi kormány, hogy mi történik a használatból kivont hadirepülőgépekkel.

Németország tehát nem enged követeléseiből. A jegyzék azonban — ismétli az angol jelentés — nagyon vigyáz arra, hogy nyitva hagyja az ajtót a további

közeledés számára. Ez főleg a jegyzék hangnemében nyilvánul meg.

A Havas francia távirati ügynökség szerint a német jegyzéket azonnal Genfben küldték az ott időző Paul Boncour külügyminiszterhez.

A francia sajtó véleménye szerint Németország most halogatja a döntést és további tárgyalásokat kíván, hogy újabb engedményeket csikarhasson ki. A Matin kiemeli a német jegyzék békés alaphangját, ami megadja a további tárgyalásokra a lehetőséget.

AKADOZIK

A NÉPSZÖVETSÉG MUNKÁJA

Miután Németország visszautasította az ajánlatot, hogy a saarvidéki népszavazás

A Népszövetség pénzügyi főbizottsága Magyarország gazdasági helyzetéről

Genf, január 21

A Népszövetség pénzügyi főbizottsága pénteki ülésén Ausztria, Bulgária és Magyarország pénzügyi helyzetével foglalkozott.

Magyarországgal kapcsolatban a bizottság jelentése megállapította, hogy bár ott kevesebb a gazdasági és pénzügyi helyzet javulását igazoló tünet, a válság azonban ott is megállt és a fellendülés a külkereskedelmi mérlegen már érezhető is. Az elmúlt év második negyedében egyébként az állami kiadások csökkenésével együtt járt a bevételek szaporodása is. A költségvetési hiányt az okozza, hogy az állami vállalatok nem dolgoznak megfelelően és nem fizetik ki magukat.

Bulgáriának a pénzügyi bizottság azt ajánlotta a jelentés letárgyalása alkalmával, hogy a jövőben pontosabban igazodjék a Népszövetségtől kiküldött pénzügyi szakértők utasításaihoz.

előkészítésének tárgyalására megjelenjék Genfben, a népszövetségi tanácsnak már az elmúlt hét közepén tárgyalás alá kellett volna vennie az ügyet. Egy titkos ülésen azonban úgy határoztak, hogy a Saar-vidék ügyét szombat délután veszik csak elő. Genfben azt beszélik, hogy a hatalmak között belső ellentétek merültek fel s a munka még a szokottnál is nehezebben halad előre Genfben.

Hivatalosan is megszűnt a magyar egyetemi hallgatók beiratkozási sztrájkja

Budapest, január 21.

A Hungaria bajtársi egyesület elnöksége ma kiáltványt tett közzé s abban leszögezte, hogy a magyar egyetemmel hallgatóinak beiratkozási sztrájkja véget ért.

Szaharint égettek a biharpüspöki vámnál

Nagyvárad, január 21

A biharpüspöki vámnál nagymennyiségű olyan szaharin gyűlt fel, amelyet a csempészekről koboztak el. Ma délelőtt biharpüspökre érkezett Stávrat kolozsvári vámfelügyelő, akinek jelenlétében máglyára rakták a nagy értékű szaharint, petroleummal leöntötték, majd az egész rakományt felgyújtották.

Ugy mint ezen különböző országbeli emberek

ítélik meg a szerencsésen gyógyultak milliói ama csodás eredményt, melyet a Togal-tablettákkal elértek. Riz Géza, Cernăuți-ből pl. ezeket írja:

„Kötelességemnek tartom. Önöknek az Önök által gyártott Togal készítményért köszönetemet nyilvánítani. Miután bizalmamat minden gyógyszer iránt elvesztettem, Togal-lal végeztem az utolsó kísérletet, hogy reumatikus tagfájdalmaitól megszabaduljak. Ma minden szenvedőnek legmelegebben csak azt tanácsolhatom, hogy csak Togal-t használjon, mert ez az egyetlen szer, mely engem megmentett! Hálából a Togal-t minden szenvedőnek legjobb meggyőződésem szerint fogom ajánlani.”

Több mint 6000 orvos igazolja, hogy a

gyorsan és biztosan hat

Rheuma | Ischias | Ideg- és főfájás

Köszvény | Spanyolnátha | Hüléses megbetegedések

esetén. A Togal kiválasztja a húgsavat, bakteriumölő és a baktériumok gyökerében támadja meg. **Togal semmivel sem pótolható! Biztos, hogy használni fog!** Tegyen még ma egy kísérletet! Az összes gyógyszerárakban és drogériákban. Lei 52.— A Togal-tabletta svájci készítmény.

Az új vezetőség szerint:

Két kézzel szórta ki a pénzt az ablakon a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara régi vezetősége

Amikor az elnök önmagának utal ki százazreket

525 ezer lejes ügyvédi tiszteletdíj egy telekkönyvi bejegyzésért és egyebek

Kolozspár, január 21.

Néhány nappal ezelőtt bukaresti jelentés alapján röviden beszámoltunk arról a nagyszabású visszaélésekről, amelyet a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamaránál fedezett fel az új vezetőség. A bukaresti jelentés úgy szólt, hogy a kamara jelenlegi vezetősége közel hárommillió lejes hiányt állapított meg a pénz kezelésénél.

Amint kolozsvári tudósítónk megállapította, nem pénztárhányról van szó, hanem talán még ennél is többről. Az új vezetőség a régi vezetőséget rendkívül súlyos mulasztásokkal vádolja.

A vád szerint olyan panamak történtek, amelyek mély megbotránkozást kelthetnek. Az Ipar és Kereskedelmi Kamara Deák Ferenc-utcában levő új székházának építkezése körül történtek a bajok. Az új vezetőség megállapításai szerint Negruțiu Joan volt kamarai elnök utasítására 240 ezer lejt fizettek ki — ugyan-csak Negruțiu kezéhez azon a címen, hogy az építkezési anyagokra felügyelt. Miután az építkezést befejezték, valami mérnök jött le Bukarestből, aki az egész épületet megvizsgálta. Ezért a „vizsgálatért” a bukaresti mérnök 480 ezer lejt honoráriumot kapott.

Tehát közel félmillió lejt áldoztak az épület „felülvizsgálására”, amely ennek ellenére is — kifogásolható. Olyan gyatrán építették föl, hogy a város mérnöki hivatala a mai napig sem vette át a súlyos építési hibák miatt.

A háztelkek megvásárlása körül is súlyos szabálytalanságok történtek. A város évekkal ezelőtt nagy házhelyet adományozott a Kamarának a belvárosban inasotthon építésére. A házhely még a mai napig is beépítetlenül hever. Ahelyett, hogy a régi vezetőség ezt a kitűnő területet használta volna fel az új palota építésére, néhai Schwartz Jakab kolozsvári háztulajdonostól, aki maga is tagja volt a kamara vezetőségének, ötmillió lejért vásárolták meg a tulajdonát képező telket.

Ezzel azonban a pénzpocsékolás nem ért véget. A régi vezetőség ugyanis az Albina banktól 50 millió lejes kölcsönt vett fel. A Schwartz Jakabtól megvett házhely és a jelzálog kölcsön telekkönyvi bejegyzését, amely néhány soros kérvénnyel történt, egy Tolciu nevű ügyvéddel végeztették el. A vezetőség ezért a „munkáért” 525 ezer lejt ügyvédi tiszteletdíjat adott Tolciu ügyvédnek. Köztudomású, hogy a kamarának fizetett állandó ügyésze van. Ez az ügyész az egész telekkönyvi bejegyzést díjmentesen elintézte volna. Ennek ellenére idegen ügyvédet fogadtak, aki több mint félmillió lejt kapott egy telekkönyvi bejegyzésért.

Azonkívül a régi vezetőség a kamara hárommillió lejes nyugdíjalapját is a palota építésére fordította, anélkül, hogy erre az illetékes felsőbb hatóságoktól és az ipar és kereskedelemügyi minisztéri-

— A VILÁG ELSŐ ESZKIMÓSZTRÁJKJA. Ottaroi jelentés szerint a napokban fordult elő először, hogy eszkimók sztrájkba léptek. Az eszkimókat a kanadai rendőrség részére utnak indított élelmiszerek elszállításával bízták meg, mert a hajó, amely az élelmiszereket szállította, zátonyra futott és a magas északon nem volt más mód a továbbszállításra. Az eszkimók elvállalták az élelmiszerek elszállítását tonnánként 20 dollárért. Amikor már néhány napi járőrföldre voltak a hajótól, hirtelen kijelentették, hogy csak 25 dollárért hajlandók továbbszállítani az élelmiszereket. Mivel követelésüket nem teljesítették, az eszkimók sztrájkba léptek és így erőszakolták ki követelésük teljesítését.

umtól engedélyt kért volna.

Ilyen és ehhez hasonló „ügyek” iarkitják a régi vezetőség tevékenységét. — Ezekről a visszaélésekről tett jelentést Bukarestben Iliescu bankigazgató a Kamara új elnöke, akinek megválasztása ellen, mint ismeretes, Porbely István bankigazgató, a régi vezetőség volt tagja, felelősséget adott be a minisztériumnak.

Értesüléseink szerint a felelősség ügyében néhány napon belül vizsgálóbiztos érkezik Bukarestből Kolozsvárra. Ez a vizsgálóbiztos egyúttal a régi vezetőség ellen felsorakoztatott súlyos vádak tisztázására is vizsgálatot tart.

Megbukott Argetoianu „összefogási” eszméje

Nem ellenzéki tömörülés, legfeljebb parlamenti együttműködés csak — A nemzeti-parasztpárt visszautasítja a politikai fegyverszünetre vonatkozó kormányjavaslatot

Bukarest, január 21.

Az Argetoianu kezdeményezte „harmadik nagypárt” eszméje, miután egész héten foglalkoztatta a belpolitikai berkeket, szombatra mindössze általános parlamenti együttműködéssé zsugorodott össze. Már szó sincs egyesülésről, fúzióról, egypártba való tömörülésről. Az elmentés érdekében, törekvések és felfogások ezúttal is meghiusították a régóta kísértő összefogást, amelynek kísérlete ezúttal sem bizonyult ösztönzőnek. Kiderült, hogy Argetoianu csak a maga jövőbeli politikai esélyeit akarta növelni ezzel az akcióval, amelyhez komolyan nem járult hozzá sem Averescu, sem Lupu, akik közül valamelyiket a pártcsoport vezersége megillette volna. Lupu még az együttműködés tekintetében is fenntartotta akció-szabadságát.

Igy a négy, illetőleg Averescu parlamenti képviselő nélkül maradt pártjával együtt öt párt összefogásából, amely egy 50 parlamenti képviselőből álló alakulatot eredményezhetett volna, nem lett semmi. A nemzeti parasztpárt, amely

ezesetben gyengébb erővé maradt volna vissza, megszabadult a vetélytársától.

Argetoianu egyébként még mindig bizakodással nyilatkozik. Kijelentette, hogy az eddigi eredménnyel is meg van elégedve. Többet egyelőre nem mondhat.

Goga szerint a négy párt (Lupu, Argetoianu, Iunián és Goga) megállapodott a parlamenti együttműködésben s minden kérdésben együtt szándékozik fellépni. Programjaik összhangba hozását illetőleg szerinte sem sikerült eddig semmi pozitívumot elérni.

A nemzeti-parasztpárt parlamenti tagjai tegnap este összeültek s megalakították a párt parlamenti tanácsát, amelynek elnökévé Costachescu volt minisztert és szenátusi elnököt, alelnökévé Madgearu, titkárává pedig Iacobescut választották meg, míg kamarai kvestorrrá Moldovan Victor, szenátusi kvestorrrá viszont Gafencu volt alminisztert jelölték ki.

Ezután elhatározták, hogy a parlamenti csoport mindjárt a törvényhozó testületek megalakulása után élénk tevékenységbe fog s kiméletlenül támadni fogja a

kormányt az autonóm pénztárak megszüntetése, a községi és megyei tanácsok feloszlatása és az inséges lakosság kuncricával való ellátásának módja miatt. A parlamenti tanács különben minden szerdán délelőtt ülést tart a pártklubban.

Végül határozatot fogadtak el, amelyben a Tatarescu miniszterelnök által ajánlott politikai fegyverszünettel kapcsolatban kimondják, hogy erről nem lehet szó addig, amíg a kormány meg nem torolja a visszaéléseket és törvénytelenégeket. A párt képviselői köteleseknek tartják leleplezni az egész ország színe előtt az igazolási vita során a liberális választásoko borzalmait, amelyek következtében a párt egyes hívei meghaltak, mások pedig most is kórházban, vagy börtönben sorvadnak.

Kolozsvári jelentés szerint a vajdisták ott szombaton délután új értekezletet tartotak lapjuk, a Chemarea Românilor szerkesztőségében Tilea elnökletével.

Eldölt a marosvásárhelyi városházi harc

A „második” bizottságot erősítette meg hivatalában a minisztérium. A Magyar Pártnak négy helyet lenntartottak a tanácsban

Marosvásárhely, január 21.

Részletesen beszámoltunk már arról a harorról, amely a marosvásárhelyi városháza birtokáért folyt s amelynek eredményeképpen a városi közigazgatás élére igen gyors egymásutánban két időközi bizottság is került. A belügyminisztérium 40 nappal ezelőtt oszlatta fel a városi tanácsot és nevezte ki az időközi bizottság tagjait, de közben ezt a bizottságot is menesztette és újat állított a városi ügyek élére.

A harc azonban pénteken délután eldőlt, mégpedig a második bizottság győzelmével. Ennek a bizottságnak tagjai ugyanis leutaztak Bukarestbe és ott elintézték a megmaradáshoz szükséges formákat s utjukat sikeresen befejezve, pénteken délután érkeztek vissza. Valamivel később a belügyminisztérium távirati rendelkezése is megérkezett, amely közölte, hogy a 40 nappal ezelőtt kinevezett interimár bizottság megbízatását visszavonja és az újabb ruházta.

E távirati rendelkezés alapján szombaton délelőtt 11 órakor az új interimár bizottság Crețu Nicolae tanár elnök vezetésével megjelentek Porubsky Ferenc vármegyei prefektus előtt és letették a hivatali esküt. A bizottság tagjai a következők, az elnökön kívül: Caluser Alexandru kereskedő, Boia Ilarion műszerész, Horga Vasile dr. ügyvéd és Mihail Dumitrescu tanár.

Crețu elnök egyébként közölte a Magyar Párt marosvásárhelyi tagozatának elnökével, hogy a pártnak 4 helyet biztosítottak a bizottságban. E 4 hely még betöltetlen, mert a Magyar Párt vezetősége a kijelölt bizottsági tagokat nem fogadta el. Ebben az ügyben különben a párt szombaton délután új értekezletet tart.

Az új „tanács” eskütétele után a vármegyei prefektus a bizottságot beiktatta hivatalába. Ennél a szertartásnál jelen volt az elcsapott időközi bizottság is, amelynek elnöke, Nae Jonescu, a pártfegyelmre való hivatkozással

egyrészt, másrészt pedig azzal tiltakozott az új tanácsosok beiktatása ellen, mert Horga Vasile dr. nem is marosvásárhelyi, hanem mezőbándi lakos és így nem képviselheti a marosvásárhelyi polgárság érdekeit. Kijelentette, hogy minden olyan határozatot, amelyet az új bizottság hoz, megfellebbeznek a központi ellenőrző bizottsághoz. Felszólalt Bernády György dr. is, tiltakozván az ellen, hogy minál a cselédeket rugják ki a város vezetőségét.

Március 25-én választ parlamentet Olaszország

Róma, január 21.

Szombaton királyi rendelet feloszlatta az olasz törvényhozás házát. Az új választások március 25-én lesznek s az új parlament március 28-án ül össze. A most feloszlátott parlament a 28-ik törvényhozó testülete volt az országnak.

A rendelet, legalább is egyelőre, megszüntette a szenátus működését is, noha az alkotmány értelmében a szenátus kinevezett tagjai halálukig megtartják tisztségüket.

Az olasz választások a fasiszta alkotmány rendelkezései szerint folynak le. Magukat a jelöltek a nagytanács hivatalosan jelölti s ha esetleg nem kapják meg a kellő számú szavazatot, úgy a tanács új jelölteket nevez meg. Azonkívül a törvényhozó testületek jelentős részét a király nevezi ki.

HIREK

Előfizelőink figyelmébe!

Mindazon előfizelőinknek, akik nem helyi pénzbeszedő útján szoktak fizetni és előfizetésük elsőjén lejár, a mai napon postautóval küldtünk ki. Nagyon kérjük az illető előfizelőinket, szíveskedjenek ezen postautóval felhasználásával az előfizetés megújítására szolgáló összeget mielőbb átutalni, nehogy — ennek hiányában — lapunk folytatásiágos küldésében megszakítás álljon elő.

Anyósok paradicsoma

A Galla-törzs, amelyről most hallunk először, Kelet-Afrikában élő, félig nomád nép. Egy angol utazó könyvet írt róla. Mikor megérkezett a gallák vidékére, különös dolgokat tapasztalt. A határon félmeztelen fináncok fogadták, akiknek hosszú sörénye a derekukat verdeste. A kedvesen mosolygó, lágy, gömbölyű mozgású pénzügyőrökről kiderült, hogy férfiak. Beljebb merészkedett az országukba. A faluban egy sátor előtt rövidre vágott hajú, tagbaszakadt, idősebb nőt pillantott meg. Két hosszúhajú fiatal férfi földre vetette magát előtte, a nő elvonult, a két férfi megcsókolta a lába nyomát. Az utazó jól ismerte az afrikai nyelvjárásokat és megértette a férfiak beszédét. Az egyik így szólt:

— Az égi banánfa csodálatos gyümölcsé gumiszüretre megy.

A másik, némi megfontolás után, mély meggyőződés hangján rebegte:

— Süssön rá a nap ezer sugara és minden sugár egy esztendővel hosszabbítsa meg áldott életét.

A fehér ember egy szót sem értett a dologból. Tovább ment és nagy csődület középpontjába került. Az egész tömeg, öklét rázva, szeme fehérjét mulgatva, ordított, fenyegetőzött. Rettentő pofonok esattantak el egy egész testében remegő szerencsétlen néger arcán.

— Mit követett el ez az ember? — kérdezte a körülötte állókat.

— Bűnös kezét mert emelni a karcsu kókuszpalmára! A nap fényes ábrázata haragjában bíborvörösre változott.

— Kire emelt kezét? — kérdezte az utazó most már kissé türelmellenül.

— A sugár eukaliptuszra, amely minden földi lény között a legszebb és legtisztéletreméltóbb.

Az angol vállat vont és tovább ment. „Ezek örültek!” gondolta magában. De azért elhatározta, hogy nyomára jőn a titoknak. Mikor a legközelebbi csődület-hez ért, magához intett egy jóképű, értelmes tekintetű néget.

— Miért verik itt meg nyílt utcán az embereket? Ha megmondod, ezt ajándékozom neked. — Azzal elővett egy üres konzervdobozt, amely óakítóan csillogott az afrikai napon.

— Azért, mert szentségtörő ajkára merített penni a nevét.

— Kinek a nevét?

— A gyönyörű ébenfa nevét... — haddarta a néger.

— Te, ne idegesíts, ezt már hallottam. Mondd meg rögtön, kinek a nevét.

— Az anyósáé!... Jaj, Istenem, vége van!...

Azzal eliramodott a néger, mintha puszkából lötték volna ki. Még az ajándékot is a fehér embernél felejtette. Az utazó most már mindent értett. Az anyós, akiről Európában vicceket csinálnak, ebben a derék, romlatlan országban vallásos tisztelet tárgya. Annyira tisztelik, hogy még a nevét sem merik kimondani, csak körülrják. A gallák földjén a teremlése koronája az anyós. A család fő nem az apa, hanem az anyós. Az uralkodó nem a törzsfő, hanem az törzsfő anyósa. A tekintély elvét az anyósok képviselik. Goromba és megfontolatlan emberek nem az apák, hanem az anyósok teremtettségét emlegetik, de rögtön utána földre vetik magukat és sírva vezekelnek. Egyszóval a gallák földjén az anyósok uralkodnak. Máshol is azt teszik, de a szegény pöknök máshol legalább szabad a fogukat csikorgatni. Ot világrész anyósait Indulást Afrikában!

— Felmentettek egy szatmári újságíró az izgatás vádjá alól. Nagyváradról jelentik: A helybeli tábla pénteken tárgyalta Kertész László újságíró, a „Szatmári Újság” munkatársának sajtóperét, amelyet 1933 augusztus elsején megjelent „Már Franciaország is hajlandó tárgyalni a revízióról” és „A kisantant nem mozgósít, ha Ausztria egyesül Németországgal” című cikkei alapján indítottak meg ellene. A szatmári törvényszék annakidején a Marzescu-rendtörvény szakaszait alkalmazta az újságíró ellen és államellenes izgatás miatt 3 hónapi fogságra ítélte. A táblai felelősségi tárgyaláson a védő ki-

fejtette, hogy Kertész bucaresti tudósítások és lapok nyomán írta meg cikkeit amelyekben egyszerű külpolitikai tények szerepeltek, minden izgatási szándék nélkül. A közölt cikkeket miatt csak az akarhat rendtörvényt alkalmazni, aki még sosem olvasott újságokat. Ha pedig a vádlottnak nem hisznek, hát kéri Titulescu külügyminiszter tanukénti megidézését, aki majd bizonyítani fogja, hogy az újságíró nem torzította el a valóságot. A tábla feleslegesnek tartotta Nagyváradra farsangtani a külügyminisztert s ehelyett felmentette Kertészt. Az ügyért sem felelősséget s így az ítélet jogerős.

ABLAK

Persze, az arany tulajdonképpen nem érték. Az érték a munka, amit végez az emberiség, vagy amit végeznie kellene, ha módot adnának, vagy találhatnak rá. Ezt mondja minden okos ember, nyílt fejű közgazdász, igazi nagy politikus.

Párisból viszont ezt jelentik: „A monacói fejedelem elhatározta, hogy a montecarlói játékkaszinóban ismét bevezeti az aranyérmék használatát. A zsetonok és a papírpénz helyett a jövőben 100, 500 és 1000 frankos aranyérmékkel folyik majd a játék. A fejedelem már meg is rendelte az aranyérméket a párisi pénzverdében. Ezzel az intézkedéssel az egyre kényelmesebb és veszedelmes olasz és francia konkurenciát akarja a fejedelem kiküszöbölni. Mint ismeretes, az utóbbi hónapokban az olasz és francia Riviera játékkaszinói elvonták a montecarlói játékkaszinó forgalmát.”

Ugyebár, milyen érdekes?

Az arany nem érték. Természetesen nem. A munka az érték, amivel az aranyat meg lehet, vagy meg kell szerezni, mert különben az egyént és az országot egyaránt elviszi a közgazdasági ördög.

Persze, munka és munka között különbség van. Cipőtalpalással, gyárimunkával, napszámmal, utcacepréssel nem lehet aranyat keresni. Az arany előkelőbb „munkát” kíván.

Monte-Carloban lehet aranyat „keresni”. Azzal a munkával, amit frakkos urak és meztelenhátú hölgyek a játékasztalok mellett végeznek.

A vak ember jelzőlámpája

Richard Simon angol hadirokkant kurta botra szerelt jelzőlámpást állított össze a vakok számára. Ez a három kis nyílason át sárga fényt sugárzó jelzőlámpácska lehelővé teszi, hogy a vakok sötétben is utógjanak az uttesten, mert már messziről észreveszik a járőrelők és segiteneik szükség esetén rajta.

— A temesvári Mentőorszjáték húzásán a következő számok nyertek: 250.000 lejes főnyeremény: 25654 szám, 100.000 lejt a 34.606 szám, 50.000 lejt a 19.826 szám, 25.000 lejt a 11.347 szám, 10.000 lejt az 1733 szám, 5000 lejt a 23.66, 36.247, 37.268, 38.573 számok. Ezenkívül kihúztak még sok 2000, 1000, 500 lejes és ennél kisebb nyereményt.

— Elfoglák az aranybánya betörőit. Megiruk, hogy január hónapban a gurabácsi aranybányánál ismeretlen tettesek betörést kíséreltek meg, azonban a betörés az örök éberségén megheiusult, a tettesek elmenekültek. A brádi csendőrség most kiderítette a tetteseket Muntean Ilie, Valea Petru, Dávid Joan, Poenar Roman Jon és Popa Petru rudai lakosok személyében. Valamennyiöket be-kísérték a dévai ügyészséghez.

— SZÁZÉVES PERBEN TÚZTEK KI TÁRGYALÁST MISSISSIPPI ÁLLAM ÉS MONACO KÖZÖTT. Newyorkból jelentik: Az Egyesült Államok legfőbb törvényszéke a Mississippi állam és Monaco között folyó évszázados perben Mississippi államnak február 5-ig adott határidőt a védekezésre. A pert Monaco indította meg Mississippi állam ellen. A monacói nagyfejedelemség százezer dollár névértékű, Mississippi állam által kibocsátott állam-

kötvényt peresített, amelynek szolgálatát Missisipi állam még 1841-ben minden indoklás nélkül beszüntette. Ezeket a kötvényeket Monaco az északamerikai szabadságharcok idején vásárolta Missisipi államtól.

★ Rövid hullámok: Indikációk: kelések, izületi betegségek, reumatikus- és idegfájdalmak, lábfekélyek, tüdő- és mellhártyabajok. Gyomor-, máj-, epehólyagbántalmak. Női bajok. Kezelés a ruhán keresztül, semmi égsi érzés, egyenletes átmelegítés. Dr. Mayer, Kapu-utca (Reg. Carol) 2. Kezelések naponta 9—12-ig és 16—18-ig, vásár- és ünnepnapokon kívül.

— Biharmegyei hírek. Nagyváradról jelentik tudósítónk: Emlékeztetes, hogy Lakatos Róza szalárdi eigányasszonyt Varga Károly és Kövesi Ferenc gazdák agyonverték, mert feleségeiket vajakoskodással megszédítette és rengeteg pénzt és értékes holmit csalt ki tőlük. A törvényszék annakidején Vargát másfél, Kövesit pedig egy évi fogságra ítélte, tekintetbe véve a különféle enyhítő körülményeket. Az ügyész felelőssége folytán pénteken a nagyvárad tábla elé került az ügy, amely szintén enyhének találta az elsőfoku ítéletet és Varga büntetését 3 évi, Kövesiét pedig 2 és fél évi börtönre emelte fel. Az elítélt gazdák tovább felelősséget a Semmitő-székhez. — A nagyvárad rendőrség megidézte és vallatára fogta Ionescu Ioan és Busioc Petru Szacsavay-utcan lakó, bucaresti származású fiatalembereket, a kik éjszakáról-éjszakára megismétlődő költséges mulatozásaikkal keltettek fel-tűnést. A két fiatalember nagyon le-génykedett a rendőrség és azt mon-dta, hogy baj lesz, ha így meghurcolják őket. A rendőrség azonban nem ijedt meg és felvilágosítást kért Bukarestből, ahonnan mindjárt közölték is, hogy az ifjancok 20 ezer lejt sikkasztottak egy bucaresti vállalatból s nyilván azt mul-tatták el Nagyváradon. A két fiatal sik-kasztót visszazsáfolították Bukarestbe.

★ ELŐFIZETŐINK SZÍVES FIGYEL-MÉT felhívjuk kitiünén szerkesztett könyvnaplóinkra. A Brassói Lapok naptárának ára 25 lej. A Népujság nap-tára 12 lej. A pénz beküldhető az előfi-zetési díjjal együtt, csak kérjük a szelvé-nyen megjegyezni, melyik naptár kell és mi azonnal küldjük portómentesen.

— HUMOR A DIPLOMATÁK FRONT-JÁN. Newyorki tudósítónk jelenti: A kül-kereskedelmi tárgyalások szívos küzde-lme tipikusan száraz területére a humor-nak egy kis fényugara esett. A lapok washingtoni jelentése szerint nagy küz-delmek után létrejött a megállapodás, hogy az Egyesült Államok Angliában írá-nyuló sertéskivitele ellenében könnyítik az angol szeszszitalok Amerikába való be-hozatalát. Alig, hogy az erről szóló meg-állapodás létrejött, Moor amerikai kül-kereskedelmi államtitkár a brit nagykö-vetnek egy szép sonkát küldött, aminek ellenében a nagykövet egy üveg elsőran-gu skót whiskyvel kedveskedett.

THERMOGENE

meleget fejleszt és leküzd a köhögést, légcsúhurutot, gripet, a reumát és idegfájdalmakat.

Használati utasítás: A Thermogén-t a fájós helyre tenni és ügyelni, hogy a vatta feszzen a bőrön felülről. Erősebb és gyorsabb hatás elérésére elegendő, a vattát egy kevés vízzel vagy szeszszel megnedvesíteni.

Vezérképviselő: I. BELLAN Bukarest, str. Pitar Moş, 4

A világ összes gyógyszerésztárában és drogueriáiban kapható.

— Nagysikerűnek ígérkezik a buda-pesti mezőgazdasági és tenyészállat-ki-állítás. Budapestről jelenti tudósítónk: A március hónapban Budapesten ren-dezendő nemzetközi mezőgazdasági és te-nyészállatkiállítás a tavalyinál is sok-kal nagyobb sikerűnek ígérkezik. A ki-állítás anyaga úgy mennyiségileg, mint minőségileg jelentékenyen felülmulja a tavalyit. Az állatvásárra minden egyes állatfajtából több példányt jelentettek be, mint az elmúlt évben. A kiállításra már számosan jelentkeztek és a jelen-tkezéseket már le is zárta a rendezőség.

— Milyen idő várható? A budapesti időjárásutató intézet jelentése szerint enyhe, kődös idő, egyes helyeken kisebb esőzés, kivált hegyeken élénk szél vár-ható.

— Letartóztatták a magát egyetemi hallgatónak kiadó betörőt. Kolozsvárról jelentik: A rendőrségnek sikerült eicsip-nie Szilágyi Imre veszedelmes betörőt, aki az utóbbi időben mintegy husz lopást követett el. Szilágyi egyetemi hallgató-nak adta ki magát s hetenként, sőt egy időben két-három naponként váltogatta lakását. Hónapos szobát vett ki, valami kis előleget adott a бір fejében, aztán kileste az alkalmat és kifosztotta a házia-kat, zsákmányával pedig sietve odébbál-lott. Ilyen módon számos lakásadóját ká-rostította meg, akik sorra feljelentést tet-tek ellene. A rendőrség átadta az ügyész-ségnek az agyafűrt házi-tolvajt.

— MUNKÁSLETARTÓZTATÁSOK KOLOZSVÁRON. Kolozsvárról jelenti tudósítónk: Az állambiztonsági rendőrség őrizetbe vette Bozsán Pál, Metzlu János, Timofi György, Popa Emil és Dobai Gyula munkásokat, akiket a februári vas-utassztrájk alkalmával elbocsátottak ál-lásukból s akikre a hatóságok nyilván mint kommunistákra gyanakszanak. A sziguranca az ügyről hivatalos nyilatko-zatot nem adott ki. A lefogott munkások hozzátartozóinak véleménye szerint a le-tartóztatásnak mindössze annyi oka van, hogy a munkások 23 társukkal együtt egy kérvényben erőlyesen visszavételüket követelték. — Letartóztatták továbbá az éjszaka Vinczi György Nagyszamos-utca 19 szám alatt lakó szobafestőt, akit azon-ban reggelre kihallgatás után szabadlá-b-ra helyeztek.

— Szívbetegnek és érelmeszesé-sében szenvedőknek a természetes „Fe-renc József” keserűvíz használata könnyű és pontos bélműködést biztosít.

— Ujra felállítják Pozsonyban Petőfi szobrát. Pozsonyból jelentik: A csehek bevonulásuk alkalmával, a város egyik főterén levő Petőfi-szobrát eltávolították helyéről és egy istállóban helyezték el. A magyar lakosság többször kérte a szo-bor visszaállítását, de mindaddig siker-telenül. Most aztán a Masaryk elnökről elnevezett tudományos akadémia vezetői kieszközlötték, hogy a szobrát végre elő-hozzák az istállóból és az akadémia ál-tal Pozsonyban vásárolt kulturális kert-jében helyezték el.

Méhészef gyakorlati tanácsadó méhészek számára. Írta: **IGNACZ S.** 122 szövegrajzzal, 260 oldal ára 120 Lei Kapható a Brassói Lapok Könyvosztályában

Magánügy

Tulajdonképpen e sorok írójának magánügye, de mégis közügy az, ami itt alább következik:

E sorok írója a legutóbbi nagyszebeni beszámolójában a magyarság érdekeinek szem előtt való tartásával, példelmébe vett egy nagyszebeni egyesületet. A példem jogos volt és mégis felhőrdültek utána... Olyanok, akik egy magasabbnak hitt eszmei ideál hangoztatásával üzleti célokat akarnak elérni, mint ahogy az alább, annak rendje és módja szerint kiderül.

Egy közismert nagyváradi felekezeti lapban azzal vádolt meg valaki a „nagyszebeni keresztény ifjúság” nevében, hogy uszítók, egymás ellen uszítom a békében élni akaró felekezeteiket.

Nem a nyilatkozat hangja volt meglepő, mert az az ismert felekezeti lap tényszerűen alkalmazkodott, hanem az aláíró. Egy bizonyos Szeidl Ferenc nevére a nemzeti szocializmus magasabb tételére oktat ki a nagyszebeni keresztény ifjúság nevében. A nyilatkozatnak egy szépséghibája van. Az t. i., hogy annak aláírója, aki csak a „Nyitlér” jótékony leplebe burkolózva mer kiállni a porondra, annak a lapnak, amelyben nyilatkozik, nagyszebeni tudósítója és üzleti megbízottja.

Több kérdés adódik önként. Ha szolidaris a lap tudósítójának a véleményével, akkor miért nem adta le annak nyilatkozatát önálló cikkben és miért tette oda óvatosságból azt, hogy ezért a közleményért nem vállal felelősséget? Ha pedig a lap mentalitása nem egyezik Szeidl ur magasabb hitleri ideáljával, akkor miért tudósítja és megbízottja a lapnak ez az ur Nagyszebenben és miért használ fel egy magyar ügyet ilyen ravasz üzleti fondorlatokra?

És még egy kérdés: Miért nem akarta megnevezni Szeidl ur azokat a keresztény ifjakat, akiknek a megbízásából a nyilatkozatot aláírta? Vagy talán egyedül ő képviseli Nagyszebenben az emelkedett szintű keresztény ifjúságot?

A jótékony Nagyszeben

A Magyar Párt melegedőjén hatvan gyermek töltötte el a karácsonyi és újévi ünnepeket békességben és boldogságban.

És méltó részt vett ki a karácsonyi segélyezésből, amelyből javarészt magyar és székely gyermekek részesültek, a román. Nővédő Egyesület is, amelynek magyar választmányi tagja ezalkalommal a szorgalmas Leitner Sándorné volt.

Itt említjük meg, hogy a nagyszebeni román. kath. Leányegylet, amelynek élén Buday Rózsi, Modra Margit és Filep Piroska állanak, szintén igen fontos szerepet játszanak a nagyszebeni magyar társadalmi és segélyezési tevékenységben. És házagpótló szerepet tölt be a nagyszebeni „székely cseléd-patronage” egyesület, amely husz évvel ezelőtt első ilyen intézménye volt Magyarországnak és amely mai irányelveihez méltóan Buday Lajosné fennhatósága alatt az elárult és magukra hagyott magyar és székely cselédek továbbképzésével foglalkozik.

És ha már a nagyszebeni magyar társadalom jótékonyági ügyeivel foglalkozunk, meg kell említenünk a nagyszebeni zsidó Nőegyletet, amely nemrég ünnepezte fennállásának ötvenedik évfordulóját.

Ötven év nagy idő egy jótékonyági egyesület életében. Az egyesület elnöke 1930. óta dr. Révész Béláné, aki szembeszállt a különféle nehézségekkel és egyenetlenkedésekkel és sikerült azokat kiküszöbölnie. Az egyesület főtitkára dr. Neumann Vilmos orvos. A nagyszebeni zsidó Nőegylet, amelynek több mint kétszáz tagja van, nem mutathat fel látványos eredményeket, vagyont, vagy házat. De rengeteg az a könny, amit felszártított, az a hideg tüzhely, amelynek melegét adhatott, sok szegénysorsú leány van, akinek a férjhezmenetelét elősegítette és sok öregember, akinek segítségére sietett. Ezért elismerés jár a vezetőnek.

A nagyszebeni hivatalos körök, közös összefogással, állandó mintavásár megrendezésével akarják fellendíteni a város idegenforgalmát

A nagyszebeni kereskedelmi és iparkamara, amelynek tevékenykedése minden téren igen figyelemreméltó eredményekkel jár, hetek óta lázas előkészületeket tesz a nagyszebeni állandó mintavásár megszervezése érdekében.

Az iparkamara vezetősége már most felvette a kapcsolatokat a hivatalos körökkel, a város és a megye vezetésével annak az érdekében, hogy az állandó nagyszebeni mintavásár megvalósítható legyen.

Az elmúlt nyáron próbaképpen rendezte meg a nagyszebeni iparkamara az első mintavásárt.

A mintavásáron 120 kiállító szerepelt, 136 ipari osztályból. Illetőségi helyeik szerint a mintavásáron nagyszebeni, megyesi, szászsebesi, dicsőszentmártoni és petrozsényi ipari vállalatok állították ki termékeiket.

Az első nagyszebeni mintavásárnak hatalmas sikere volt erkölcsileg is és anyagiilag is.

A kiállítást negyvenezeren látogatták meg és a kiállítók javarésze kitűnő üzleteket bonyolított le a kiállításon elért sikerei nyomán.

Az első mintavásár sikere adta meg az ösztönzést a nagyszebeni iparkamara vezetésének, Bratu elnöknek és Bozdog főtitkárnak arra vonatkozólag, hogy a próbaképpen megrendezett mintavásárt állandósítsák.

Ebben az elgondolásban az iparkamara vezetését több szempont vezette. A kontingentálás következtében a külföldi ipari termékek behozatala nagyon megnehezedett. Van azonban az országban sok olyan ipari termelő réteg, amely pótolni tudná a külföldi szükségleteket. Ezeknek a termelőképeségét azonban nem ismeri az erdélyi vásárlóközönség. Ha a nagyszebeni mintavásár egész Erdély ipari termelését magába foglalná — és ez tulajdonképpen a mintavásár rendezőségének elgondolása — akkor az erdélyi vásárló nem törődne a kontingentálási törvény nehézségeivel, hanem nyugodt lélekkel a nagyszebeni mintavásárra bízna rá magát.

A másik és Nagyszeben városi és megyei vezetésének igen bölcs elgondolása az, hogy Nagyszeben eddig érhetetlen okokból elhanyagolt idegenforgalmát fellendítsék.

Nagyszeben város és környéke kitűnő földrajzi helyzeténél fogva a kirándulónak és turistának a legtöbb szórakozást nyújthatja. A mintavásár alkalmával élvezett vasuti kedvezmény ennélfogva igen áldásosan fellendíthetné Nagyszeben idegenforgalmát.

Nagyszeben más szempontból is hivatva van arra, hogy az állandó erdélyi mintavásárt megszervezze. Fejlődő és gazdag gyáripara páratlanul áll az erdélyi városok között. Már ezért is megérdemli, hogy a kormány is felkarolja a nagyszebeni gazdasági körök és hivatalos vezetőség közös tervét és megmozdulását: az állandó nagyszebeni mintavásárt.

Az illetékesek lázasan dolgoznak a nagyszebeni állandó mintavásár tervén.

Csak ne maradjon ez is olyan természetlen kezdeményezés, mint annyi más!

CSEREGYEREKEK

Valamikor egyik legkedvesebb népszokásunk volt. Cseregyermeket küldtünk...

A Magyar Alföldről Szebenbe, Medgyesre és a többi szász városokba küldték a magyar szülők gyermekeiket németül tanulni, míg a szász gyermekek a jó magyar családokhoz kerültek évekre, elsajátítani a zengetes magyar nyelvet...

És hány boldog házasságot teremtet meg a cseregyermek-romantika? Hány jó magyar s hány jó szász született a vegyes házasságokból.

És az Élet nyomán megszülettek a cseregyermek-romantika költői megnyilatkozásai. Versek, regények, szindarabok keltek életre a cseregyermek-szokásból.

Ezt a szokást most már sehol sem lehet megtalálni. Kiveszték a cseregyermeket. A Magyar Alföldről senki sem jön nyelvet tanulni Nagyszebenbe és nincsen szükségük a német szülőknek a magyar nyelvre. Mindez talán eszembe sem jutott volna és el sem tűprengtem volna rajta, ha egy nagyszebeni német apa nem juttatta volna eszembe...

Valamikor cseregyermek volt. Éveken keresztül magyar szülei voltak, akiket családi kapcsolataim révén ismertem.

Most jó német és úgy látszik, jó nemzetiszocialista. A „Völkischer Beobachter” előfizetője.

És amikor meglátogatom és mint régi ismerőst, magyarul szólítom meg, felkapja fejét és energikusan így felel:

— Ich spreche nicht ungarisch... Én nem beszélek magyarul...

Tényleg nincs szükség a cseregyermekromantikára és szimbólumra...

Mert elhibázták akkor a nevelést. Nem nyelvre, hanem érzésre kellett volna megtanítani a cseregyermeket.

És akkor most nem fordulnak ki csalódottan, egy illúzióval szegényebben, a nagyszebeni kereskedő ajtaján...

Nagyszeben és a munkanélküliség

Tulajdonképpen nem igen lehet munkanélküliségről beszélni Nagyszebenben, legalább is nem olyan aggasztó mértékben, mint a többi erdélyi városban, ahol a munkanélküliek segélyezésére népkonyhákat és melegedőket kellett felállítani.

Nagyszeben 49 ezer lakosával szemben a munkanélküliek száma ugyanis hivatalos kimutatás szerint alig ötszázra tehető, ami a lakosság számarányának megfelelően alig egy százalékot tesz ki. Mi ez a székely főváros huszszázalékos elrettentő számarányához viszonyítva?

A nagyszebeni munkanélkülieket segélyező bizottság, amely a város vezetéséből és a munkügyi felügyelőség ki-küldöttjéből áll, Bogdan Emil városi osztályfőnök, a bizottság titkárnak irányítása mellett meglepő okosan oldotta meg a munkanélküliség kérdését.

A bizottság a város hozzájárulásával különböző minimális illetékeket rótt ki a város polgárságára, a munkanélküliek javára. A munkügyi miniszter által megszabott színház- és mozijegyek egy és kétélejes illetékein kívül 2 lejti irányított előszemélyenként a nagyszebeni szállodai vendégeknél, a szórakozóhelyeken kifizetett fogyasztási összegeknél, száz lejen felül egy százalékot és a tulajdonosoktól zárórámegváltásnál husz és tíz lejet kért és kap a munkanélküliek javára. Ugyancsak járandóságai

egy százalékát juttatják erre a célra nemcsak az állami- és magánalkalmazottak, de a szabadfoglalkozással bíró egyének is.

Az így befolyt összeget és a munkügyi minisztérium egészen minimális, eddig mintegy negyvenezer lejes hozzájárulását azonban a legvégső esetben és az igazán munkaképtelen és megrokkant agok segélyezésére fordítja a bizottság.

Általános szokás az Nagyszebenben, hogy a munkanélküli fizikai és intellektuális munkásokat is munkához juttatják.

A fizikai munkanélküliek váltott csoportokban résztvesznek a város építési munkálatainál, ahol 5 lejes óradij mellett napi hat órát dolgoznak, tehát létminimumuk biztosítottnak látszik, míg a szellemi munkanélkülieket a város közgazgatási munkálatainál foglalkoztatják napi nyolc órai munkával, ami szűkösen bár, de csak előteremti a mindennapi megélhetést.

Valahogy úgy lehetne tehát a helyzetet megfogalmazni, hogy aki akar, az dolgozhatik Nagyszebenben. És úgy látszik, mindenki akar.

Boldog állapotok!

Fabritius nem aludt el csak szundikál

A liberális választások alkalmával, mint ismeretes, az erdélyi szászok olyan irányu megegyezést kötött a kormányval, mintha sikerült volna meglőnie az erdélyi szász hitlerizmus büszkeségét.

A megegyezés létrejött, a választások lezajlottak. A hitleristák behódolásának is meg kellett volna történnie. Különösen a választást követő események, a miniszterelnök szegénytelen meggyilkolása miatt is, amellyel egyidejűleg a többségi színezetű jobboldali pártok is kénytelenek lettek elhalkulni.

A krónikás, aki csak időközönként keresi fel Nagyszeben, tényleg a hangulat megenyhülését tapasztalja.

A nagyszebeni utca képe részben megváltozott.

A könyvkereskedések kirakatai már nincsenek tulzsufolva a hitlerista irodalom remekműveivel és az árja-sajtó büszke termékeivel és itt-ott egy-egy kevésbé fajtiszta irodalmi mű is ki van rakva.

A fényképészek már nem állíthatják ki a nemzetiszocializmus erdélyi vezérkarának egyenruhás felvonulását, mert nincsen felvonulás és nincsen egyenruha.

De nemzetiszocializmus azért van. Fabritius nem aludt el, csak szundikál.

A szebeni nemzetiszocialista csoport székházának ajtajáról eltűnt a „Führer” és az „Adjutant”-tábla, de nem tűntek el vele együtt az emberek és tekintélyek is.

A nagyszebeni nemzetiszocializmus továbbra is megjelenteti hivatalos lapját, az „Ostdeutscher Beobachter”-t, a „Völkischer Beobachter” erdélyi utáitzatát. Csak hogy most a lapban, a változatosság kedvéért, mást támadnak.

Eddig Brandisch Rudolfra haragudott, aki közben mindent visszavont és behódolt, most Hans Otto Rothra rug ki, azért, mert a nemzetiszocializmust megátépzó kormánypaktumot létrehozta.

Vigyázat, mázolvá!

A kormány erőyes intézkedései kapcsán a nagyszebeni és ezzel az erdélyi összes szász „szomszédságok” megváltoztatták belső berendezésüket.

Az új „szomszédságok” u. n. „Volkenachbarschaftok”, apróbb tömörülések, mint amilyenek az eddigiiek voltak és így jobban és könnyebben számantartható a szomszédság minden egyes tagja.

Eddig rendben is lenne az ügy, hiszen a magyarság nem avatkozhatik bele a szászok belső ügyeibe.

Meglepő azonban az a tény, hogy a szász „szomszédságok” igen sok magyar családot is felhívtak a belépésre, azzal az indoklással, hogy az újonnan átfestett szomszédságok nem bírnak felekezeti, illetőleg népi jelleggel.

Vigyázat, mázolvá!

Habár nem tudjuk az eddig elzárkózott szászok meglepő magatartásának a háttérét ma még pontosan megállapítani, mégis fel kell hívunk a nagyszebeni és szebenvidéki magyarság figyelmét arra, hogy csak óvatossággal a magyarságnak a saját szomszédsági rendszer kiépítésére volna sürgetően szüksége.

Tomcsa Sándor riportja:

VÉRÁTÖMLESZTÉS

A BETEG

Magas, barna, negyvenes férfi volt, kinél a látszat úgy vonta be a valóságot, mint a csokoládé a különböző alakú deszertet, melyekről az ember soha se tudja mi van belül. Legbensőbb ügyeiről, hitéről, meggyőződéséről, felfogásáról senkinek fogalma sem volt. Ezeket rendkívüli tehetséggel tudta elreplezni, még pedig a legegyszerűbb eszközökkel: egy félgesztással, egy mosollyal, egy legyintéssel, melyek oly könnyedek voltak, oly magától értetődőeknek látszottak, hogy a szemlélődő vagy érdeklődő nem mert a csokoládé-burkon túl hatolni. mert ezzel — így vélte — saját szellemi képességeit kompromittálja. Például: „Hitler?!“ — mondta a „beteg“ és kinyitott tenyerét felemelte válláig, felhúzott szemöldökű fejét pedig oldalra billentette. E mozdulataiban határozott lekicsinylés volt, viszont hangjában a békület zengett. A jelekben, melyek belsejét vetítették volna ki, nem volt összhang. Röviden így lehetne jellemezni: egyik szeme sirt, a másik nevetett. A nőt mint célt megvetette, de sőt mellékutakon vagy kapuk alatt szívesen simogatta meg a cselédányok gömbölyű formáit. Ezt meglepő biztonsággal és lenyűgöző fölénnyel csinálta, úgyhogy az illető meglepetésében inkább gyerekeknek, mint megsértett nőknek érezte magát. Igaz, hogy „betegünk“ már reménytelenül kopaszodott. A házasság

A betegség tünetei,
első látogatás az orvosnál stb.

A beteg tanulmányozta az orvost és határozottan hitt benne. Képességeiről, egyéniségéről adatokat szerzett be, megfigyelte utcán és társaságban, utána nyomozott viszonyainak, kiadásainak, szenvedélyeinek és passzióinak. Örömmel állapította meg, hogy az orvos nem iszik, nem kártyázik, nőkel nem érintkezik, korán kel és reggel talpig mosakodik hideg vízben. Mikor azonban hallotta, hogy könyveket vásárol, alkalmat talált arra, hogy találkozzon vele, mikoris meggyőzően és szellemesen az olvasás, általában a kultúra feleslegességéről beszélt neki. Másik alkalommal — egy időn túl mind gyakrabban találkoztak — lebeszélte egy cipővásárról azzal, hogy neki ugyanis egy pár napra állomáshelyre kell utaznia és majd potom pénzért hoz neki cipőket. Majd meghívta magához. Leveleket mutatott neki futólag, fényképeket és címkéket villantott meg előtte. Aggódott a ruháiért, hogy a moly megeszi, az árva zongorájáért és szomorú mosollyal töprengött, hogy a házi asszonya megöntözi-e rendszeren a virágokat. Mert van egy pár gyönyörű. „Na, majd meglátod!“ — mondta és megveregette az orvos vállát. Az orvos akkor még nem gyanított semmit, legfennebb csodálkozott és irigykedett. Mikor aztán már töviről-hegyire megismerte a beteg menyasszonyát is — ki különben a gyárigazgató szöke, csodaszép, vidám, barátságos, himporos és egyetlen lánya volt — nem térhetett ki és a beteg meghívta magához. A beteg csak harmadszori hívásra látogatta meg. Valami apai fensőbbiséggel jött-ment a lakásban, tanácsokat adott, bekukkantott a szekrényekbe és kihúzta az ászaltfiókját is, melyben mindjárt előtűnt a biblia és a már említett pszichológiai munka...

A DIAGNÓZIS

Egyik délelőtt a beteg váratlanul megjelent az orvosnál. Sápadt volt, ideges, az ujjai remegtek.
— Mi van veled? — kérdezte az orvos, letéve a pennát.
— Hadd! — legyintett a beteg, melleszében turkálva. Mint aki nem akar terhelni mást. Csak később tört ki, hogy a rendőrség vacakol és két nap múlva el kell utaznia. Eppen most kell elutaznia, mikor a gyártól átutalást vár és már — az orvos utólagos beleegyezésével — táviratozott is, hogy a cég „telefonice diszponáljon“ az összegéről. Hogy felvehesse az orvos is. Az orvos bólintott: „kérlek!“ Megkezdődött a bucsuzkodás. A beteg sokáig szorongatta az orvos kezét, valami

gondolatától az önző emberek rémületével menekült. Hogy foglalkozása mi volt, erre csak az általa elejtett kijelentésekből lehetett következtetni. Ezekből „összekerbinálva“ az volt az általános vélemény, hogy egy nagy külföldi cégnél van alkalmazva, mely idegkimerülés miatt szabadságolt. Bizonytalan időre szabadságolt. Polgári előkelőséggel öltözködött, de minden pénzköltési lehetőséget, állítólag természetéből kifolyó ellenszenvvel, ha csak lehetett, került. Különben tartózkodó, finom és udvarias volt. Közben rendkívüli érzékeléssel szívós utánjárás során és a diplomácia mesteri fogásaival felderítette az „orvos“ anyagi viszonyait.

AZ ORVOS

Az orvostól mindössze annyit, hogy a beteg és közte, a baráti viszonynak az a formája állott fent, mely a középiskolában gyökeredzik, de a gyökerek, idők folyamán két különböző világban terebélyesedtek ki és most, túl téren, időn s eseményeken, koronák terebélye csak akkor találkozott, ha alkalmi szél fújt.

Na igen: és az orvosnak sikerült három év alatt háromszor lejt megspórolnia, mely készpénzben ott feküdt rendelője asztalának fiókjában, a biblia és egy pszichológiai munka között, egyelőre bizonytalan cállal, közelebbről: végső szükségére. Mert az orvos egy kicsit rongyos volt, egy kicsit neurastheniás, de határozottan előrelátó.

finom megindultságfélével leplezett, aggodott, hogy a gyár átutalásával hercehurcája lesz az orvosnak, majd felhúzott szemöldökkel a tárcájához kapott: — Nézd, még oda se adtam a címetet — és egy névjegyre felírtaként valamit. És már az ajtóban állott, mikor ezt mondta röviden, éppen annyi szóval, mely beleragad az agyba s mint ilyen a művészi tökély hordozója: — Gyere, nálunk a tavasz csodaszép!

És nem hagyta, hogy az orvos kiki-sérje.

Az orvos megállt a szoba közepén, valami nagy megnyugvásfélével érzett, valami veszély elmúltát, mely több mint tragikus lett volna: kellemetlen. Egy kicsit ségyelte magát, hogy miket tettezett fel titokban betegéről, mégis így diagnosztizálta az esetet:

— Majdnem bedőltem...!

A MŰTÉT

Másnap délelőtt még aludt az orvos, mikor költöttek. A beteg volt! És ahogy az orvos álmos szemekkel látta — menthetlen állapotban. Szemei fénytelenül vibráltak a dagadt könnyzacskók felett, alsóajka leesett, álla remegett, keze hideg, volt és nedves. Fulladási rohamai voltak. Leült az orvos ágyára, ki azt várta, hogy végigzuhan azon és vége lesz.

Nem lett vége.

Ehelyett a következőket mondta:

— Te, kérlek szépen, nem tudnál adni nekem három ezer lejt?

Az orvos keze — szokása, hogy reggel sokáig vakargatja a fejét — megállott a levegőben. Utána rögtön úgy érezte, hogy sirógörög fogja el.

A beteg ónos arccal, összehúzott szemekkel várta a véget. Az ajka meg-megmozdult, mintha utolsó imáját mormogta volna.

És az orvos, mikor azt kérdezte „meny-nit?“ már el is vesztette a csatát.

— Hármát — mondta a beteg és nagyot lélegzett.

— Az sok — védekezett az orvos erőteljesen és ezt dühörögte a szíve: „mar-ha“ — „mar-ha...“

— Hisz pár nap múlva jön az átutalásom — mondta a beteg most már sokkal könnyebben és felállott az ágyról.

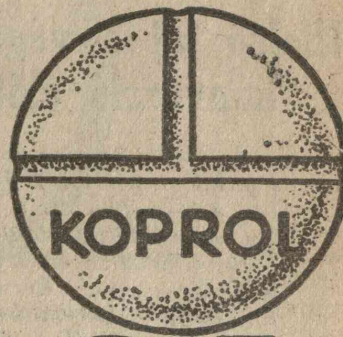
— Meglátom, nem tudom van-e annyi? — szedelőzködött fel az orvos. És hogy egész őszinték legyünk: abban remélt, hogy pár perc múlva megérkezik az átutalás.

És átkozta magát, hogy hinnie kell, hinnie muszáj ennek a szélhámosnak!

A LEGJOBB

HASHAJTÓ!

A KOPROL hashajtó csokoládé — amely a vért is tisztítja — nagyon rövid idő alatt gyorsan és fájdalom nélkül hat. A KOPROL kellemes ízű és ezért előszeretettel veszik be úgy a gyermekek, mint a felnőttek.

KOPROL

Minden darabon rajta van a KOPROL név, utasítson vissza minden utánzatot!

Odament a fiókhöz, kihúzta. A beteg lázasan szuggerálta.

Az orvos egy marék pénzt kivágott az asztalra. „Mi pénz!“ — rémildőzött, mert már nem úgy nézte, mint sajátját. A vér a halántékát feszegette: „és nincs, aki megvédjen!“

Egy huszlejes leesett, a beteg fürgén felkapta.

Az orvos most már az önkínzás deliriumával markolta ki a pénzt a fiókból.

Üvöltöni szeretett volna, rendőrt kiáltani, de tehetetlenségében csak ennyit tudott mondani: „meg lesz, kérlek...“

És kezdte kiszámolni a pénzt. Ezt a műveletet feleslegesnek tartotta, reménytelennek, röhgésnek.

Nem is számolta végig.

— Itt megvan — legyintett a pénzre — parancsolj.

— Nem, nem, a pénz olvasva jó — tiltakozott a beteg és most ő számolta tovább. Ahogy összeolvasott egy százlejes buckát, mindjárt be is süllyesztette nadrágzsebébe.

Meghalt dr. Dragos Teofil

Nagybánya, január 21.

Dr. Dragos Teofil, a liberális-párt szatmármegyei tagozatának elnöke, parlamenti képviselő, hatvan éves korában, három heti betegség után tüdőgyulladásban meghalt. Dr. Dragos Teofil a választások során meghült és ágyának esett. Annak ellenére, hogy betegsége a legkiválóbb budapesti és kolozsvári orvosok fáradoztak a megmentésén, nem lehetett rajta segíteni.

A politikusi kiváló vezető-egyénisége volt Északromániának. Néhány héttel ezelőtt a B. L.-ban jelent meg utolsó nyilatkozata, amelyben messzenéző terveit

mondotta el. Ezt a nyilatkozatot már a betegágyból adta.

Dragos Teofil halálával érzékeny veszteség érte a liberális pártot, amelynek egyik vezető egyénisége volt. A kisebbségi kérdés alapos szakértője volt és a megértés politikáját hirdette. Halála nemcsak a románság, de az északromániai magyar-ság körében is osztatlan részvételt keltett. A szatmármegyei pártelnöki székben utódja valószínűleg Savaanu volt miniszter lesz.

Békét teremtett a Gyallay-
ügy becsületbírósa

Kaptuk a következő közlést: „Egyfelől Gyallay Domokos ur, másfelől Reményik Sándor, dr. Tavaszy Sándor, dr. Császár Károly, Járosi Andor és Dsida Jenő urak között a Pásztortűz lappal kapcsolatban felmerült ellentétek ügyében az alulírt tagokból álló választott zsűri a felek közös kérésére újból összeült, mert a felek bejelentették, hogy a Pásztortűz jövedő és közérdekű sorsa elől sikerült elhárítaniok az eddig fennforgott akadályokat.

Felek közül Gyallay Domokos ur bejelentette a zsűrinek, hogy távol állott tőle az a szándék, hogy Reményik Sándor és Társai uraknak vitathatatlan tisztán egyéniségét méltatlan támadásokkal és gyanúsításokkal illesse, éppen azért őszinte sajnálatát nyilvánítja azokért a kifejezésekért, amelyek őket megbántatták. Reményik Sándor és Társai urak a zsűri előtt azt a nyilatkozatot tették, hogy távol állott tőlük, hogy Gyallay Domokos urat erkölcsi egzsztenciájában megtámadják, annál is inkább, mert a Pásztortűzhez való tulajdonjogát kétségbe nem vonták és ebből folyó jövisze-

műségében sem kételkedtek.

Ezek után a zsűri egyhanglag a következőképpen döntött:

1. Nem merültek fel olyan tények, amelyek Gyallay Domokos ur becsületét és erkölcsi egzsztenciáját kedvezőtlenül érintenék.

2. Reményik Sándor urat és baráti körét a Pásztortűz tárgyi jövedője iránt való jogos aggodalma vezette, mikor a tulajdonjog megosztására kérték Gyallay Domokos urat és a hozzá nem járulás következményeit levonták.

Cluj-Kolozsvár, 1934. január hó 17-én

Dr. Jelen Gyula s. k. zsűri elnök.

Dr. György Lajos s. k., dr. Mikó Imre s. k. Gyallay Domokos ur által fölkért zsűritagok.

Dr. Gönczy Lajos s. k., dr. Krenner Miklós s. k., Reményik Sándor ur és Társai által fölkért zsűritagok.

KÖNYVNYOMDA és
KÖNYVKÖTÉSZET

mely évtizedek óta áll fenn, elsősorban van felszerelve és nagy vevőkörrel rendelkezik: ELADÓ. Üzemben megtekinthető. — Érdeklődők levélben megkeresését „Kézipénz“ jelleg alatt a kiadóhivatal továbbítja.

K Ö Z G A Z D A S Á G

Utolsó jaj a végleges konverzió előtt

Az alábbi nagyon érdekes írás-hoz kommentárt kell fűzni. Ebben a jajszóban sok a jogi naivitás és túlfűtött jóindulat, de egy felbecsülhetetlen értéke van: tele van életszaggal. Érzik, hogy a falu szől ez íráson keresztül és olyan hangon szól, amelyet a törvényhozók sohasem hallanak meg.

Mielőtt a konverziós törvény már háromszor javított épületét újabb tető alá huzná, legyen szabad olyan véleményt is nyilvánítani, mely nem az irodák poros zöldasztala mellől, hanem a mindennapi élet tapasztalatai közül kerül elő.

Jelen sorok írója Erdély egyik legjobban virágzó hitelszövetkezetének igazgatója és pénztárnoka, aki napokat, sőt éjjelket töltött éveken át — minden fizetés nélkül — úgy a betétesek, valamint az adósok ügyeinek rendezésével. Tehát tapasztalat alapján beszél. Mondhatom, hogy soha egyetlen intézkedés, vagy törvény nagyobb demoralizáló hatással nem volt a tömegekre, mint éppen ez a szerencsétlenül megalkotott tákolmány. Megtörtént, hogy az évek során át jobb anyagi sorsba került adós, a közben leszegényedett és pénzt kéni merészkedő hitelezőt egyszerűen kidobta a házából; számtalan esetben csak szíveségi kölcsönöknél is, hol egyáltalán szó se volt kamatfizetésről. Megtörtént, hogy épp a törvény életbeléptetése alkalmával vett ki valaki egy nagyobb összeget a szövetkezetünkből, tehát kamatot is csak 3 hónapra fizetett, s most a tőke 50%-ának az elengedését követeli. Több példa igazolja, hogy szegény, elaggott asszony és férfi, aki évek hosszú során át, mint cseléd, nélkülözések között, megtakarított pénzcskáját bizalommal hozta szövetkezetünkbe, hogy ennek kamataiból majd vénségére élni fog, a konverzió miatt se kamatot, sem pedig tőkéjéből egy banit sem kaphatott. Hiába volt 20—30 ezer leje a takarékbán, kegyelemkenyéren kellett életét tengetnie s szegyenkezve kunyerálni egy falatka kenyérért, esetleg azoknál, akik kiemelték az ő pénzét is a szövetkezetből és könnyelműen elakmározták, felfűtözték, vagy fényes házakat építettek belőle.

Szomorúan látom nap-nap után, hogy azok a szegény nyomorultak, akik mindennapi kenyerüket és meghuzva maguktól, hogy késő vénségükre legyen mi-ből élni, elhozták hozzánk bizalommal megtakarított pénzüket: most éheznek és más, jobb módban lévő adósok az ő pénzükön báloznak és vigan élnek, mert hát konverzió, mert hát moratórium van. Azok a híres demagógok, akikből az erkölcs érzék kipusztult és fennen hirdetik hogy nem kell fizetni, azok állanának oda, minden hivatalos óra alatt, ezek elé a becsértarú, éhező tömegek elé, akik nem koldulni jöttek, hanem keserves munkájukkal összetakarított pénzükből csak egy pár lejt kérnek, mert éhesek, rongyosak, fáznak és otthon a gyermek sir. Ezeknek kell nap-nap után oda mondani, hogy nincs, mert konverzió van, mert moratórium van. . .

Nem mondhatom, hogy a te pénzeden az, vagy ez az ur vásárolt egy új fogatot vagy amaz 2—3 hold földet, vagy az az új lakás is a te pénzeden épült. Ezek nem törődnek a konverzióval, nem törődnek a moratóriummal, csak azt tudják, hogy bizott bennem, bizott a szövetkezet vezetőségében, odahozta a pénzét és most követeli attól, akire rábizta. Tesék egy kicsit komolyan utána gondolni, mit jelent ez falun az együttélő emberek között? Sokan, rövid látókörű emberek, ari huncutsággal, meg lopással vádolják meg a vezetőséget.

A konverzió másik vadhajtása az, hogy bármilyen becsülletes lehetett ezelőtt valaki, ma nincs hitele. Számtalan szomorú példa bizonyítja, amiről az új törvényt kiváncsi urak talán nem is tudnak. Megtörtént, hogy a halott napokon át temetlenül feküdt a koporsóban, mert nem volt pénz, nem volt hitel. Megtörtént, több esetben, hogy a kiscsász, akiknek egy pár igavonó állata volt, az egyiket szerencsétlenség folytán kárba velték: gyalogszeres maradt örökre, mert senkitől nem kapott hitelt, hogy mást vehessen. Megtörtént, hogy a kiscsász biztosítatlan épülete (a legtöbb ilyen) ha leégett, úgy maradt romokban, mert

Kompenzációs alapon a jövőben árut csak áruval lehet cserélni

A közelmúlt exportja a külföldiek régi befagyott követeléseit egyenlítette ki és ezért nem volt az országnak elég devizája

Bukarest, január 20.

Az ország ipari és kereskedelmi köreiben érthető nyugtalanságot keltett az a híradásunk, amely szerint a Nemzeti Bank igazgatósága ellene van bizonyos kompenzációs üzleteknek. Híradásunkban rámutattunk arra, hogy kimondottan csak a régi adósságok kompenzálása ellen tiltakozik a Nemzeti Bank.

A helyzet ugyanis az, hogy az utóbbi hónapokban egyes közvetítő hivatalok üzleteket csináltak azzal, hogy évek óta befagyott romániai követeléseket fizettek ki a külföldnek. Románia tehát állandóan exportált és ahelyett, hogy tényleges devizát, vagy legalább importot kapott volna érte, az ipar és kereskedelem, a befagyott régi adósságait törlesztette.

A megcsappant devizaforgalom erőlyesebb rendszabályokra késztette a Nemzeti Bankot, amely nem tűrhette, hogy azt a kevés exportot, amely a jelenlegi holt szezonban még mutatkozik, a külföld a régi és befagyott követeléseit törlesztésére fordítsa.

A Nemzeti Bank tehát nincs ellene a kompenzációs üzleteknek, de csak olyformán, hogy az exportált áruk ellenértékét a most behozott áruk fizetésére fordítsák. Ezzel a Nemzeti Bank ténylegesen nem fizet rá, mert az ilyen ügyletek után megkapja a maga 25 százalékos deviza részesedését és így a devizaszk-ségletet biztosítani lehet.

Az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium egyébként elhatározta, hogy a kompenzációs rendszert radikálisan átszervezi. Erre vonatkozik a minisztérium kikérte az összes kompenzációs üzletekkel foglalkozó intézmények és magánvállalatok véleményét. A kompenzációs ügyleteket úgy fogják szabályozni, hogy az export- és import-kereskedelmet az ipar- és kereskedelemügyi minisztérium ellenőrzése alá helyezik. Az engedélyeket továbbra is a Nemzeti Bank adja ki, az ellenőrzést azonban a minisztérium végzi. És elsősorban vigyázni fognak arra, hogy csak az újonnan importált árukra köttessenek kompenzációs üzletek, továbbá, hogy a Nemzeti Bank hiánytalanul megkapja a maga 25 százalékos devizarészesedését az ilyen kompenzációs ügyletek után.

nem volt pénze, se hitele, hogy újra felépítse, vagy ha a jég elverte termését, nem kapott senkitől vetőmagot, nem volt pénze, nem volt hitele, földjei parlagon maradtak. Ezek csak kisebb kaliberű dolgok, de hány üzem, iparvállalat és kereskedés kénytelen stagnálni mert megszűnt a hitel.

Vagy ha van nagy ritkán egy-egy hitel, abban nincs köszönet. Ma is dühöng kalap alatt a 20—25 százalékos uszorkölcsön, mert megszorult emberek mindig voltak, vannak, élni kell, pénzre szükség van.

Mindezekből levonva a konkluziót, helyes volt-e a konverziós törvény, helyes volt-e a moratórium abban a formájában, ahogy meg volt alkotva?

Nem!

Igaz, hogy a régi helyzet is tarthatatlan volt. Az óriási kamatok megölték a hitelezőket. Itt volt az ördög elrejtve, itt volt a hitelélet betegségének a gócpontja. Ezt kellett volna azonnal és alaposan kioperálni, de nem úgy, hogy előbb narkotizálom a beteget.

Nézetem szerint a kamatfizetést kellett volna úgy a betét, mint a kihelyezés után azonnal a minimálisra redukálni, vagy pár évre beszüntetni s azután a reális mederbe terelni. — Ami elmúlt, a mit elrontottak, azon most hiába rágódunk. A cél az: megtenni mindent a leggyorsabban, hogy a vérkeringést — a hiteléletet — megindítsuk az elhalt testben.

Ezt kívánja, ezt parancsolja elsősorban a mezőgazda s így az ország érdeke, lévén Románia agrárállam, mivel a hitel

Szakkörök véleménye szerint a jelenlegi kompenzációs rendszer nagyban hozzájárul ahhoz, hogy Romániának sikerült a gabona árát 20 százalékkal a világpárítás fölött megtartani. Ezt az árdifferenciát ugyanis a külföldi importőr fizeti meg abból a prémiumból, amit a kompenzációs üzlet közvetítéséből keres. Annak jellemzésére, hogy ez mennyire így van, elég ha megemlítjük, hogy Magyarországon, Bulgáriában és Jugoszláviában a kompenzációs prémium közel 30

százalékot tesz ki. Ennek jelentős része — ha jól megnézzük — a román földműves zsebébe folyik. Azok tehát, akik a kompenzációs rendszer teljes szabaddá tétele mellett kardoskodnak, azzal érvelnek, hogy az tulajdonképpen külföldi prémiumot biztosít a romániai exportnak, amellyel pedig olyan felvívó piacokat nyújt, amelyeket a nemzetközi verseny és kereskedelem mai konstellációjában Románia képtelen volna megszerezni.

Csak átmeneti jellegű az ezres bankjegyek kicserélése

A végleges ezerlejesek csak az ősszel kerülnek forgalomba

Bukarest, január 21.

A Nemzeti Bank vezető köréből nyert értesüléseink szerint az ezres bankok beváltása csak átmeneti jellegű. A Nemzeti Bank ugyanis elhatározta, hogy a közel jövőben teljes újfajta ezerlejest nyom Károly király arcképével.

Ezek az új bankjegyek meglehetősen komplikáltak lesznek és sokkal tökéletesebbek, hogy ne lehessen hamisítani. A kliséket már meg is rendelték Párisból és azok április végére készülnek el.

Ősre tehát újból becserélik az ezerlejeseket.

Lanyhul a lucernamag ára

(Bukarest) A nagypiacon a löhere- és lucernamag iránt változatlanul jó a kereslet, főleg vetési célokra, a készletek azonban már észrevehetően csökkentek. A külföld részéről löheremag iránt csekélyebb érdeklődés mutatkozik, a lucernamag értékesítését pedig az erős francia alakinállás nehezíti meg.

TERMÉNYÁRAK

(Temesvár) Temesvárott a kenyérmagvak irányzata változatlan volt a terménypiacon és a forgalom sem emelkedett. A takarmánycikkek közül csak tengeriben nagyobb az export Csehszlovákia felé, az irányzat azonban a takarmánypiacon szilárd. Árak: buza 360 lej, torontáli buza 370 lej, zab 200, ótengeri 200, újtengeri 150, árpa 180, napraforgó 320, korpá 155 lej mázsánként.

ARLEJTÉSEK

(Bukarest) A temesvári polgármesteri hivatal 3850 és 1850 méter hosszú villamos sín beszerzésére február 14-én, a nagybányai bányaigazgatóság 9 kilométeres drótkötélpálya építésére február 26-án árlejtést hirdet.

BÉCSBEN SZÉKEL A BALKÁNI JAPAN DÖMPING KÖZPONTJA

(Bécs) Már több jelentés számolt be arról, hogy Japán a Balkán meghódítására Zágrábban központi áruirodát akar felállítani, most pedig igen megbízható forrásból olyan jelentések érkeznek, amelyek szerint Japán most Bécsben akar felállítani ilyen irodát, amely egész Közép-Európának a japán dömpingáruk számára való megszervezésére szolgálna. A központi iroda működési köre különösen textiliákra, játékokra, villanykörtékre és kerékpárokat terjedne ki.

tagjainak felét a hitelező, felét az adós bizná meg. Ez a bizottság állapítaná meg az esetleges engedményeket és ezen bizottság határozata jegyzőkönyvbe foglalva, kötelező lenne mindkét félre.

Vagy ha valamelyi fél sérelmesnek találja a határozatot magára nézve, felelőbezhetne a járásbíróhoz — nagyobb összegűnél a törvényszékhez, melynek döntése jogervényes lenne. A bíróságok kötelesek lennének az ilyen ügyeket soron kívül letárgyalni.

Azt hiszem, mindenki inkább választaná a békeses megegyeződést, mint a költséges pereskedést.

Nem szabad a betéteseket sem lelketlen kufárok prédájául odadobni, akik betétkönyveiket 30—40 százalékkért vásárolják össze, sőt azon alól is. Sok nagy bank s egy-egy bankigazgató úgy tiszteleg meg pénzt, hogy a betéteseknek nem fizet, hanem azok betétkönyveit potom áron összevásároltatja. Ezt azonban alkotmányos államban tenni nem szabad. Itt a személy- és vagyonbiztonság szemé és sérthetetlen kell legyen. Nem bántatom a betétet, mert azonnal meginog az alkotmányban lefektetett vagyonbiztonság.

Mindenesetre csinálni kell gyorsan valami okosat, helyeset, olyat, amivel mindkét tábor meg legyen elégedve, ami visszahozza az elvesztett munkakedvet, ami megmozgatja a ládák fenekére elrejtett pénzeket és életet visz a szenvedő testbe, amíg nem késő.

Bede Sándor (Papocsi) ig. tan. szöv. ig.

Ujabb kommunista szervezetet leplezték le Magyarországon

Székesfehérvár, január 21. Fehérmege északi részében hatalmas arányú kommunista szervezkedést leplezték le a rendőrség. A nyomozás a legnagyobb titokban az elmúlt év nyara óta folyt. A múlt év nyarán ugyanis egész Fehérmeget rengeteg kommunista röpirattal árasztották el.

Ezzel az ügygel kapcsolatban a rendőrség most letartóztatott egy kápolnásnyéki trafikost, Sinka és Jelinek kápolnásnyéki törpebirtokosokat, akikről bebizonyosodott, hogy a kommunista szervezet vezetői voltak. Ezekon kívül a rendőrség több törpebirtokost és földmunkást vett őrizetbe.

A nyomozás megállapította, hogy Fehérmeget rendkívül ügyesen megszervezett kommunista szervezkedés fonta át, amelynek tagjai többnyire törpebirtokosok és zsellérek voltak.

A házkutatások során rengeteg könyv, röpirat és államrend elleni izgató nyomtatvány került a rendőrség kezébe.

A rendőrség ezen kívül a pázmándi hegyen egy kunyhóban, rövidhullámu felvevő készüléket talált. Fehérmege kommunistái ezen a készüléken keresztül tartottak fenn kapcsolatot Európa többi kommunista szervezeteivel.

Szaporodik a nagyváradi betétkönyv-hamisító nyomdai művezető hünlajstroma

Kulcsár 20 ezer lejt fektetett bele az egyébként kiűnően sikerült betétkönyv-hamisításba

Nagyvárad, január 21.

A nagyváradi betétkönyvhamisítási ügyben újabb érdekes részleteket jelentenek.

A budapesti rendőrség megállapította, hogy a K. jelzésű, 7000 pengő értékű betétkönyvben, amelyre valójában csak 5 pengőt helyeztek el a bankban, csak a legnagyobb szakértelemmel lehet felfedezni a hamisítást.

A rendőrség megállapította azt is, hogy a betétkönyv megsemmisítője, Kulcsár, a hamisítást egy nagyváradi nyomdában követte el, ez azonban nem a Merkúr-nyomda volt, mint azt először jelentették.

Kulcsár Tibort még nem sikerült elfogni. A rendőrség most azt szeretné kideríteni, hogy

Kulcsár nem hamisított-e más betétkönyveket is.

A betétkönyvhamisítás egyik érdekessége az is, hogy a 7000 pengő értékű könyv hamisításához több mint 20 ezer lejt értékű nyomdai szerek, különleges vízjelzésű papír és más egyéb volt szükséges. Kiderítették azt is, hogy Kulcsár szenvedélyes kártyajátékos volt és nemrég 40 ezer lejt vesztett az egyik nagyváradi kávéházban.

A hamisítási ügy nyilvánosságra jutása óta mind többen és többen tesznek feljelentést Kulcsár Tibor ellen, családja miatt.

A rendőrség erőteljes intézkedéseket tett Kulcsár elfogatása érdekében.

Ujabb két áldozata van a bázeli rabló-gyilkosok utáni hajszának

Bázel, január 21.

Megírta annakidején a B. L., hogy egyik hatalmas bázeli bankházban álarcos rablók jelentek meg, kifosztották a bank pénztárát, megölték egy tisztviselőt, majd elmenekültek.

A bázeli rendőrség azóta nyomozást folytatott az ügyben, amelynek most újabb érdekes fordulatai vannak.

A rendőrség ugyanis Bázel külvárosában pénteken éjszaka hatalmas arányú razziaát rendezett.

Bizalmas értesítés után a nyomozó

közegek tudomására jutott, hogy a rablógyilkosok az egyik külvárosi házban rejtőzködnek. A detektívek körüllopták a házat, behatoltak a szobákba és megadásra szólították fel a banditákat. Ezek revolverlővésekkel válaszoltak. A golyók megölték az egyik detektívet és súlyosan megsebesítettek egy közrendőrt.

A banditák a gyilkosság után elmenekültek. A rendőrség kiszélesítette a nyomozást és minden erejével üldözi a rablógyilkosokat.

Stavisky magyarországi multia

Tizenhárom évvel ezelőtt férje volt egy bajai asszonynak, aztán diploma-hamisítás miatt a szegedi Csillag-börtönbe került

A volt feleség határozottan ráismer Stavisky fényképe után volt álmérnök férjére

Budapest, január 21.

Bármilyen hihetetlennek hangzik is, Baján arról beszélnek, hogy Stavisky tizenhárom évvel ezelőtt házasságot kötött ebben az alldódi városkában. Akkoriban hamisított diploma segítségével mérnöknek adta ki magát, amiért azután

a Csillag-börtön lakója lett.

Az érdekes a dologban az, hogy a volt feleség a leghatározottabban felismeri Stavisky fényképében volt férjét.

Az érdekes ügy részletei a következők: Egy előkelő bácskai család szép leánya még 1921-ben házasságot kötött Baján a plébánia-tempóban Hajós Ferenc gépészmérnökkel. Néhány héttel az esküvő után azonban csakhamar arról kezdtek süttogni, hogy

Hajós Sándor mérnök diplomája hamis.

Akkoriban a fiatal menyecske nagybátyja valótára fogta a férjet, aki rövid tagadás után a következő vallomást tette:

— Tényleg Hajós Sándor Ferenc a nevem, református vagyok és a németországi Bambergben születtem. Csak azt kell beismernem, hogy nem vagyok mérnök. A diplomát én hamisítottam, mert azt hittem, hogy diploma nélkül nem adják hozzám a feleségemet.

A fiatal asszony ezek után természetesen nyomban elhagyta férjét, aki el is utazott Bajorl. Hónapok múlva Zürichből, Hamburgból

és egyszer Párisból érkezett tőle egy-egy képeslap. Egy évvel később Hajós megint csak felbukkant Baján. A feleség azonnal értesítette a rendőrséget, amely letartóztatta. Az álmérnököt

két és fél évi fegyházra ítélték közokirathamisítás miatt és büntetését a szegedi Csillagbörtönben ki is töltötte. Utána nyomtalanul eltűnt.

Baján már régen elfelejtették a házasságzsidő álmérnököt, amikor meglepő esemény történt. A fővárosi lapok a franciaországi nagy bankbotrány kitörése után közölték Stavisky fényképét és Hajós Sándor volt felesége a kép megpillantásakor meglepődve kiáltott fel:

— Szent Isten, itt a Hajós!

Az asszony édesanyja szintén megnézte a képet.

— Ugy van, ez a volt férjed, — erősítette meg az anyja is.

A fiatal asszony azonban nem elégedett meg azzal, hogy ő maga felismerte Staviskyben a férjét, elment ahhoz a fényképészhez, aki annak idején az esküvői képeket készíttette. Egy szót sem szolt a fényképésznek, csak eljött tette az újságból kivágott Stavisky-képet.

— A volt férje nagyságos asszonynak! — kiáltott fel a fényképész, majd hozzátette:

— Mindenre meg merek esküdni, hogy ez a

Ha megfáztak

a gyermekei, vigyázzon, hogy ne szerezzenek még valamilyen fertőzést is. Óvja őket és adjon nekik

Panflavin-
pasztillákai

Stavisky azonos Hajós Sándor Ferencel. Mintha itt állana előttem. Ha nem ő az, akkor olyan hasonlatosság forog fenn, amire talán még az életben nem volt példa.

Az uriaszony, akit ezek után érthető okokból nem hagyott nyugton a kérdés, a rendőrségre sietett ezután, ahol előkeresték a bűnügyi nyilvántartásból Hajós képét.

A hasonlatosságot a legapróbb részletekig megállapították.

Ezután az uriaszony a rendőrségen jegyzőkönyvbe mondta, hogy Stavisky képében fel-

ismerte volt férjét és kérte, hogy ezt hivatalosan is vegyék tudomásul. A rendőrség megindította a nyomozást, hogy megállapítsa, vajon tényleg Staviskyról, vagy, — ami valószínűbb, — csodálatos hasonlóságról van-e szó.

Hajós volt felesége egyébként az újságírók előtt még azt is elmondotta, hogy férje tökéletesen beszélt az összes szláv nyelveket és a németet is. Német születésének mondotta magát, de az asszonynak mindig az volt az érzése, hogy férje lengyel, vagy orosz származású.

Szerelmi rémdráma Miskolc közelében

A teleplezésről remegő güllen asszony felbízott a szerelójén, hogy végezzen a férjével

Miskolc, január 21.

A közeli Szikszó községben Jakab János 32 éves kocsis hat baltacsapással agyonverte gazdáját, Pamajatóff Jordán bolgar kertészt. A gyilkos rémtette végrehajtása után azonnal elmenekült a faluból, de másnap már rátaláltak egy közelfekvő közleg korcsmájában. A gyilkos nagyban mulatott és duhajkodott és szótlanul követte a csendőröket, akik letartóztatták. A csendőrségre érve egyetlen szóval sem tagadt, sőt azt is bevallotta, hogy előre megfontolt szándékkal hajtotta végre a gyilkosságot. Bevallotta még, hogy a kertész felesége bujtotta fel.

A kertész és a kocsis között ugyanis már évek óta bizalmas viszony állt fenn. Az asszony azonban állandóan attól rettegett, hogy férje nyomára jön a tiltott viszonyt és véres bosszút áll, vagy elkergeti őt a háztól. Szerelmi együttélésük során gyakran beszélt

aggodalmáról és biztatgatta szeretőjét, hogy „tisztázza” a helyzetet, azaz tegye el láb alól szerelmük akadályát. Akkor majd zavartalanul egymásé lehetnek és övük lesz a vagyon is.

A kocsis végül hajlott a bujtogató asszonyi szóra és rászánta magát a gyilkosságra, amelyet azonban olyan ügyetlenül követett el, hogy úgy a tettét, mint a tettest nyomban felfedezték. A kocsis töredelmesen bevallotta, hogy már szánja-bánja tettét és nem is nagyon igyekezett messzire elmenekülni a csendőrök elől. Csak éppen a szomszéd faluig ment és ivott, hogy elfelejtse a történeteket.

Az asszony szintén megszökött. Őt még nem sikerült elfogni.

Érdekes, hogy a kocsisnak már egyszer volt baja a hatóságokkal. Nemrégiben ugyanis Szerbiában járt és visszatérése után kémkedés gyanúja esett. A hadbírság azonban, bizonyítékok hiányában, felfüggesztette.

Ügyvéd-párbaj az aradi törvényszék előtt

Arad, január 21.

Viharos botrányt rendezett a törvényszék épülete előtt két fiatal aradi ügyvéd. A botrány előzményei még a szombat délelőtti tárgyalásokra nyúlnak vissza. A két fiatal ügyvéd: K. György és G. Sándor az egyik tárgyaláson összeszólalkoztak és kölcsönösen megsértették egymást. A tárgyalás berekesztése után K. György lement a törvényszék elé s megvárta, amíg ellenfele is megérkezik. Éles szavakkal támadt rá G. Sándorra, aki őt bélyegcsalónak nevezte. K. György erre két pofonnal felelt, míg G. Sándor az aktatáskájával verte agyba-főbe támadóját. K. György belerugott ellenfelébe, de nem tette harcképtelenné. A parázs verekezésnek több szemtanúja volt, akik azonban nem sokáig gyönyörködhetek a két fiatal ügyvéd párbajában, mert a támadó, K. György rövidesen megfutamodott és elpárolgott a hadszínterről.

A kinos botránynak az aradi ügyvédi kamara előtt lesz folytatása.

Nem sikerült az aradi Városi-kávéház bérleti árverése

Arad, január 21.

Szombaton délelőtti zajlott le az a nyilvános árverés, amelynek az lett volna a célja, hogy a régóta gazda nélkül álló Városi kávéháznak új bérletet biztosítsanak. A kávéház bérletére többen adtak be ajánlatot. Megpályázta azt a Dacia-kávéház három társtulajdonosa is, de egymástól függetlenül. Az árverésen Zsedei István, a Dacia egyik társtulajdonosa-nak ítélték oda a Városi kávéház bérletét, az árverés folyamán azonban másik két társa a maga egyéni ajánlatát gyorsan

visszavonta. Erre a többi pályázók a döntést nem fogadtak el és az ellenfelébezt fognak benyújtani. A Városi-kávéház tehát egyelőre még mindig árván várja az új bérlet és a jobb idők felvirradását.

Legújabb

UJABB REPULÓSZERENCSET-LENSÉG

történt Franciaországban. A Páris és Marseille közti személyszállító repülőgép Vaucluse közelében lezuhant. A pilóta aki Lefevre Dupres, volt miniszter fia, a szikratávirással együtt szénné égett. Utas nem volt a gépen.

A BOLGÁR URALKODÓPÁR romániai látogatásának időpontját és programját végre megállapították. Boris király és Giovanna királyné 25-ikén lépnek román területre s Musanoff miniszterelnök és külügyminiszter kíséretében 26-ikán érkeznek Bukarestbe. A belügyminisztérium bizottságot küldött ki a látogatással kapcsolatos ünnepségek megrendezésére. Erre az alkalomra Titulescu külügyminiszter ismét hazaérkezik.

SIMON ANGOL KÜLÜGYMINISZTER

hirtelen visszautazott Genfből Londonba. A népszövetségi körök szerint Simon némileg bosszusan távozott Genfből, mert sem a leszerelés, sem a Saar-vidéki népszavazás kérdésében nem sikerült érvényre juttatnia a Németországgal szemben engedékenyebb angol álláspontot. A francia delegáció keresztülvitte azt is, hogy a Saar-kérdésben az olasz előadó javaslatához csatolják a népszövetségi tanács nyilatkozatát is, amely közvetve a Saar-vidéken kifejtett féktelen náci-propaganda ellen irányul.

